

Vård- och omsorgsförvaltningen  
**Tjänsteskrivelse till äldrenämnden**

Datum:  
2021-09-17

Diarienummer:  
ALN-2021-00041

Handläggare:  
Johanna Lindholm

## Funktionsprogram för nytt vård- och omsorgsboende för äldre

### Förslag till beslut

Äldrenämnden beslutar

1. **att** godkänna Funktionsprogram för nytt vård- och omsorgsboende för äldre som generellt funktionsprogram vid nybyggnation av vård- och omsorgsboenden enligt ärendets bilaga 1,
2. **att** funktionsprogrammet ligger till grund för beställning av det nya vård- och omsorgsboendet i Storvreta,
3. **att** det nya vård- och omsorgsboendet i Storvreta ska beställas med tillagningskök,
4. **att** äldrenämnden kontinuerligt ska hållas informerad om projektet med nytt vård- och omsorgsboende i Storvreta.

### Sammanfattning

Den 27 september 2018 informerades äldrenämnden (ALN-2015-0298.30) att tidigare Lokal- och funktionsprogram för nybyggnation av vårdboenden för äldre (ALN-2007-0159.61) ska revideras i samband med byggnation av vård- och omsorgsboende i Storvreta. Vård- och omsorgsförvaltningen har i samverkan med stab fastighet på kommunledningskontoret utarbetat ett reviderat förslag, *Funktionsprogram för nytt vård- och omsorgsboende för äldre* (ALN-2021-00041), som ersätter tidigare *Lokal- och funktionsprogram för nybyggnation av vårdboenden för äldre* (ALN-2007-0159.61). Funktionsprogrammet kommer att ligga till grund för framtida nybyggnationer av vård- och omsorgsboenden i Uppsala kommun, däribland vård- och omsorgsboende i Storvreta. Matförsörjningslösning beslutas projektspecifikt, i Storvreta föreslås tillagningskök.

## Ärendet

### Föredragning

För nybyggnation av vård- och omsorgsboenden finns ett lokal- och funktionsprogram från 2007-09-19, *Lokal- och funktionsprogram för nybyggnation av vårdboenden för äldre* (ALN-2007-0159.61). Programmet låg till grund för byggnationen av ett antal vård- och omsorgsboenden till exempel Linné, Bernadotte och Stenhagen. I samband med att äldreförvaltningen i december 2015 gavs i uppdrag av äldrenämnden att uppdraga åt stadsbyggnadsförvaltningen att utreda möjligheterna till ett nytt vård- och omsorgsboende i Storvreta (ALN-2015-0289), aktualiserades behovet av en översyn av lokal- och funktionsprogrammet.

För det planerade vård- och omsorgsboendet i Storvreta togs en målbild (ALN-2015-0289.30) fram som ligger till grund för utformningen av det nu generellt framtagna funktionsprogrammet *Funktionsprogram för nytt vård- och omsorgsboende för äldre* (ALN-2021-00041). Målbilden inkluderar en reserverad hållning angående yta för att minska hyreskostnad och logiska lokalsamband som frigör tid för personalen. Vidare ska boendet utrustas för att klara värmeboljor. Målbilden inkluderar även möjlighet till samlokalisering samt satsning på välfärdsteknik och digitalisering. Målbilden inkluderade mottagningskök, vilket har lyfts ur funktionsprogrammet för att avgöras i varje enskilt projekt.

Funktionsprogrammet beskriver vilka egenskaper som Uppsala kommuns vård- och omsorgsboenden ska ha för att vara funktionella och hållbara över tid, samt beskriver de krav och behov som finns relaterade till byggnadsverket. Krav på lokalerna inrymmer flera aspekter att beakta vid byggnation. Lokalerna ska fungera som stöd för de boendes behov, stöd åt personalen i deras yrkesutövning samt att de ska vara lätta att underhålla och tåliga inför det slitage som verksamheten genererar. Funktionsprogrammet kompletteras i varje specifikt projekt med bland annat objektspecifikation och mer detaljerade funktionskrav.

Ett nytt vård- och omsorgsboende i Storvreta med 54 platser är beslutat i Bostads- och lokalförsörjningsplan för vård- och omsorg av äldre. Vård- och omsorgsboende i Storvreta föreslås beställas med föreslaget funktionsprogram som grund och med tillagningskök.

### Beredning

Ärendet har beretts av äldreförvaltningen i samverkan med kommunledningskontoret.

I arbetsgruppen finns medicinska ansvarig sjuksköterska, fastighetsstrateg, uppdragsstrateg och områdeschef för särskilt boende representerade från äldreförvaltningen samt beställarombud och strateg från stab fastighet från kommunledningskontoret.

Funktionsprogrammet har granskats av följande utöver arbetsgruppen:

- Fackliga representanter från Kommunal, Vårdhygien och Fysioterapeuterna
- Funktionsrätt Uppsala kommun
- Uppsalahem AB
- Uppsala Pensionärsföreningars Samarbetsråd, UPS
- Vårdhygien, Akademiska sjukhuset
- Inom Uppsala kommuns organisation

- Kommunledningskontoret, Gemensam service
- Kommunledningskontoret, Stab fastighet, tekniskt sakkunniga
- Äldreförvaltningen, egen regi

### **Ekonomiska konsekvenser**

Vid ett nytt vård- och omsorgsboende uppbär äldrenämnden kostnader i form av hyra och investeringar i inventarier, utöver drift av boendet. Den enskilde boende betalar hyra för sin lägenhet. Den mellanskillnad som finns mellan intäkter från boende och den totala hyressumman faller på äldrenämnden.

Avvägningar vid nytt vård- och omsorgsboende ska ske utifrån kostnadseffektivitet och en rimlig hyressättning för den enskilda hyresgästen ska prioriteras. Aktuella stadsbidrag och investeringsstöd som kommunen kan ta del av ska sökas.

För en god ekonomi behöver alla aspekter balanseras, både på kort och lång sikt. En utgångspunkt har varit att kvadratmeter kostar och därmed har en målsättning i arbetet varit att skapa yteffektivitet och att samband utformas för att personalen ska kunna arbeta effektivt. Riktlinjen för totalt antal kvadratmeter per boende är satt till 65 kvm inkluderat en lägenhetsstorlek om 30–35 kvm. Vissa krav är satta med medvetenhet om att de kan leda till en högre hyresnivå, men utifrån perspektivet att det bidrar till en attraktiv arbetsplats, bättre arbetsmiljö för personalen och bättre boendemiljö för den boende. Att ha tåliga material som tål högt slitage har prioriterats. Funktionsprogrammet innehåller både krav och önskemål. Prioritering av önskemål behöver göras projektspecifikt.

Utöver ska- och bör krav från funktionsprogrammet kan hyresnivån påverkas av faktorer som exempelvis gränsdragning av ansvar i hyresavtalet eller projektspecifika förutsättningar som markförutsättningar.

Tillagningskök istället för mottagningslösning leder till ökade investeringar i kommunkoncernen och ökad hyra för äldrenämnden. Tillagningskök medför också ökade personkostnader för kommunstyrelsen genom måltidsservice bemanning.

Projektgruppen ska kontinuerligt hålla äldrenämnden informerad om projektet och kostnadsutveckling.

### **Beslutsunderlag**

- Tjänsteskrivelse daterad 26 augusti 2021
- Bilaga 1, Funktionsprogram för nytt vård- och omsorgsboende för äldre
- Bilaga 2, Checklista till Funktionsprogram för nytt vård- och omsorgsboende för äldre
- Bilaga 3, Inkomna synpunkter på Funktionsprogram för nytt vård- och omsorgsboende för äldre

Vård- och omsorgsförvaltningen

Lenita Granlund  
Förvaltningsdirektör

Äldrenämnden

Datum:  
2021-09-22Diarienummer:  
ALN-2021-00041

Funktionsprogram

Version: 4

# Funktionsprogram för nytt vård- och omsorgsboende för äldre

## Innehåll

Bakgrund.....	4
Inledning .....	5
Granskning .....	5
Vad är ett vård-och omsorgsboende?.....	6
Om att bo på ett vård-och omsorgsboende .....	6
Om att arbeta på ett vård-och omsorgsboende .....	7
Generellt gällande lagar, krav och policys .....	9
Lagar och myndighetskrav .....	9
Kommunala riktlinjer och mål .....	9
Generella anvisningar för ett vård- och omsorgsboende.....	10
Vårdhygien.....	10
Tillgänglighet.....	10
Orienterbarheten .....	11
Färgsättning .....	11
Ljusmiljö.....	11
Ljudmiljö .....	12
Inventarier .....	12
Hållbara lokaler.....	12
Samnyttjande och samlokalisering.....	12
Inomhusklimat.....	13
Fönster .....	13
Dörrar och passager .....	13
Innertak.....	13
Säkerhet, trygghet och beredskap .....	14
Brandskydd .....	14
Beredskap.....	14
Trygghetsskapande teknik .....	14
Lås och passagesystem.....	15
Rumsfunktioner.....	16
Lägenhet .....	16
Gemensamma utrymmen på boendegruppen .....	17
Gemensamma ytor per boendeenhet (minst två boendegrupper) .....	19
Gemensamma utrymmen för hela boendet.....	20
Administrationsutrymmen .....	22
Personalutrymmen.....	22
Avfallshantering och källsortering.....	23
Varumottagning och förvaring.....	23

Utemiljön.....	24
Trädgård .....	24
Växtval.....	25
Utrustning.....	25
Parkeringsplatser.....	25
Källor.....	26

## Bakgrund

Den 27 september 2018 informerades äldrenämnden (ALN-2015-0289.30) att tidigare Lokal- och funktionsprogram för nybyggnation av vårdboenden (ALN-2007-0159.61) ska revideras i samband med byggnation av vård- och omsorgsboende i Storvreta. I samband med det lyftes även en målbild för det nya vård- och omsorgsboendet i Storvreta. Målbilden har använts som grund för utformningen av ett generellt funktionsprogram. Målbilden inkluderar en reserverad hållning angående yta för att minska hyreskostnad, logiska samband som frigör tid för personalen, god anpassning för värmeböljor, samlokalisering och satsning på välfärdsteknik. Målbilden inkluderade mottagningskök, vilket har lyfts ur funktionsprogrammet för att avgöras i varje enskilt projekt.

## Inledning

I funktionsprogrammet beskrivs vilka egenskaper Uppsala kommuns vård- och omsorgsboenden ska ha för att vara funktionella och hållbara. Funktionsprogrammet är utarbetat av en utsedd programgrupp bestående av tjänstepersoner från både äldreförvaltningen och staben för fastighet.

Funktionsprogrammet är skrivet utifrån kommunens krav och behov relaterade till byggnadsverket. Behov och krav av och på lokalerna har flera perspektiv. De ska ge stöd för de boendes behov och stöd åt personalen i dess yrkesutövning. Lokalerna ska även vara lätta att underhålla, tåla det slitage verksamheten genererar och möta hållbarhetskrav. För en god ekonomi behöver alla aspekter balanseras, både på kort och lång sikt. Prioritering av bör-krav och önskemål behöver göras projektspecifikt för att värna om hyresnivån för hyresgästen.

Funktionsprogrammet ersätter inte de grundläggande krav som nationell lagstiftning, förordningar, föreskrifter och branschregler ställer inom respektive område, utan ska ses som ett komplement. Då funktionsprogrammet anger en högre nivå än vad lagstiftningen säger är det medvetet och krävs för att uppnå en funktion som är viktig för verksamheten.

Funktionsprogrammet ska kompletteras med följande bilagor:

- Objektsspecifikation. Specifikation som gäller för varje individuellt projekt, exempelvis verksamhetsinriktning, antal lägenheter, personaldimensioner, omfattning reservaggregat och tillägg eller avsteg från funktionsprogrammet.
- Funktionsspecifikation. Mer specifik och detaljerad information om krav och lösningar.
- Rumssamband
- Teknik och IT

## Granskning

Funktionsprogrammet har granskats av följande utöver arbetsgruppen:

- Fackliga representanter från Kommunal, Vårdhygien och Fysioterapeuterna
- Funktionsrätt Uppsala kommun
- Uppsalahem AB
- Uppsala Pensionärsföreningars Samarbetsråd, UPS
- Vårdhygien, Akademiska sjukhuset
- Inom Uppsala kommuns organisation
  - Kommunledningskontoret, Gemensam service
  - Kommunledningskontoret, Stab fastighet, tekniskt sakkunniga
  - Äldreförvaltningen, egen regi



## Vad är ett vård-och omsorgsboende?

Ett vård- och omsorgsboende är till för personer som är 65 år och äldre och som har ett omfattande och långvarigt behov av vård och omsorg. Det är en biståndsbedömd boendeform enligt Socialtjänstlagen (SFS 2001:453), vilket innebär att personerna som beviljas en boendeplats i Uppsala, uppfyller ett eller flera av nedanstående kriterier:

- Har ett stort behov av omvårdnad dygnet runt.
- Behov av hälso-och sjukvård och stor kontinuerlig närhet till personal.
- Känner oro på grund av exempelvis psykisk ohälsa eller demenssjukdom som påverkar förmågan att fungera i ett ordinärt boende.

I Socialtjänstlagen beskrivs äldres rätt att bo tillsammans även efter att någon av dem beviljats plats på ett vård- och omsorgsboende.

Generellt så mynnar kraven ut i två delar för ett vård- och omsorgsboende. Boendet ska vara anpassat för personer med somatiska sjukdomar såväl som personer med diagnosticerad demenssjukdom, vilket ställer särskilda krav på den fysiska miljön både invändigt och utvändigt.

De som bor på ett vård- och omsorgsboende bor i egen lägenhet och har sitt eget hyreskontrakt, det är personens hem. För den boende är den egna lägenheten en privat plats som personen inreder själv. Den privata bostaden kompletteras med gemensamma bostadsytor för måltider och aktiviteter.

Utöver den primära funktionen av att vara bostad för enskilda personer, är ett vård- och omsorgsboende också en arbetsplats. På boendet finns tillgång till vård- och omsorgspersonal dygnet runt. Vårdverksamheten regleras i Hälso- och sjukvårdslagen (SFS 2017:30). Arbetsmiljön för personalen regleras i Arbetsmiljölagen (1977:1160).

## Om att bo på ett vård-och omsorgsboende

Livskvalitet och ett gott liv på äldre dagar är starkt beroende av hur man upplever och hanterar sin livssituation så att den blir begriplig, hanterbar och meningsfull. Folkhälsomyndigheten lyfter fram fem områden som har betydelse för ett hälsosamt åldrande: fysisk aktivitet, goda matvanor, social gemenskap, meningsfull sysselsättning och att känna sig behövd.

Det normala åldrandet innebär att sensoriska och motoriska funktioner hos individen förändras. Syn, hörsel, orienteringsförmåga, balans och kognition är några av de funktioner som kan påverkas av åldrandet.

Ett vård- och omsorgsboende ska erbjuda den boende en egen bostad, ett socialt sammanhang och tillgång till vård och omsorg. Miljön i ett vård-och omsorgsboende ska vara hemlik och inkluderande. Boendemiljön ska främja normalisering för att motverka den boendes separering från samhälle eller sitt tidigare liv.

Ambitionen är att skapa förutsättningar för att röra sig naturligt i sin vardag, även inom vård- och omsorgsboendet. Det kan exempelvis handla om en mindre ljus sittplats som lockar till att gå dit och sätta sig och samtala. Gångstråk längs en fönstervägg med vacker utsikt lockar fler till att röra sig än en trist mörk korridor. Fysisk aktivitet, som har en stor potential när det gäller att aktivera och motivera, är att delta i vardagslivets händelser – matlagning, städning, bäddning, tvätt och trädgårdsskötsel. Det främjar ett inkluderande och hälsofrämjande liv på vård- och omsorgsboendet.

På ett vård- och omsorgsboende är alla människor olika, precis som i samhället. Det ställer krav på miljöns utformning och inredning då de ska passa många olika människor och personligheter. Man ska kunna vistas i de gemensamma delarna på olika sätt, umgås och samtala med varandra och då även möta andra boende från andra boendegrupper. Flexibilitet för ytorna måste finnas, med möjlighet att sitta avskilt även i de gemensamma utrymmena. Oavsett fysiska, psykiska eller intellektuella funktionsnedsättningar ska de boende stimuleras till egna aktiviteter. Lokalerna måste innehålla utrymmen och resurser för att möjliggöra detta. En hemlik miljö ska eftersträvas för att såväl boende som närstående ska känna tillhörighet.

Planlösningen ska möta behoven, det ska vara lätt för de boende att orientera sig, känna trygghet och trivsel. Att undvika komplicerade kommunikationer är för både boende och personal viktigt. I utformningen är en balans mellan funktion (för både boende och personal) och hemkänsla viktig.

## **Om att arbeta på ett vård-och omsorgsboende**

På ett vård- och omsorgsboende arbetar olika yrkesroller (som kan medföra olika krav beroende av lagstiftningen) för att stödja den boende i sitt vardagliga liv. Gemensamt för alla är att de arbetar som ett team för att möta den boendes behov. Nedan listas de vanligaste yrkesrollerna:

### **Undersköterska**

Undersköterskor arbetar närmast den boende, dygnet runt. Arbetet innefattar omvårdnad och service men också delegerade hälso- och sjukvårdsuppgifter utifrån de boendes individuella behov. Undersköterskor ger även stöd till den boende vid aktiviteter, såsom högläsning, promenader eller rörelse till musik.

### **Sjuksköterska**

Sjuksköterskor arbetar med att bedöma, planera och utföra hälso- och sjukvårdsinsatser för de boende.

Utöver direkt patientarbete arbetar sjuksköterskan med att delegera och handleda övrig personal i sjukvårdande insatser och det sjukvårdande arbetet.

### **Arbetsterapeut**

Arbetsterapeuter arbetar för att skapa en meningsfull och aktiv vardag för den boende genom att ta till vara och stärka varje individs kognitiva, sociala och fysiska färdigheter. Det kan handla om att anpassa hemmiljön och övriga miljöer i personens omgivning för att möjliggöra ett så aktivt liv som möjligt utifrån varje individs egna förutsättningar, förmåga och vilja.

### **Fysioterapeut/Sjukgymnast**

Fysioterapeut/sjukgymnast arbetar för att skapa en meningsfull och aktiv vardag för den boende, genom att bland annat arbeta med sambandet mellan rörelse och hälsa. Det kan handla om att stärka personer i att bibehålla fysiska färdigheter men även att rehabilitera personer tillbaka till sina tidigare färdigheter.

### **Faktorer som påverkar arbetet**

Olika faktorer i den fysiska miljön påverkar hur effektivt och säkert arbetet med att ge stöd, service, vård och omsorg är. Att rum ligger logiskt placerade i förhållande till varandra är viktigt så att personalen inte behöver lägga tid på att förflytta sig mer än

vad som behövs. Att minska gångavståndet genom att flytta ett utrymme eller en funktion som används många gånger per dag kan ge stora besparingar över tid.

Tillgång till ett heltäckande trådlöst nätverk, påverkar möjligheten att arbeta med digitala hjälpmedel på ett flexibelt sätt. Under planering av specifikt boende behöver den frågan diskuteras och utredas för att hitta den bästa lösningen.

Att personalen har en visuell överblick inom boendet underlättar möjligheten att se var insatser behövs. Arbetstid som personalen behöver ta i anspråk för lokaldriften minskas genom att ytorna i bostaden är lätta att städa och är av tåliga material.

För att förebygga lyftskador ska bostaden utformas med mått som möjliggör för personalen att assistera den boende på ett ergonomiskt sätt, för detta kan krävas skrymmande hjälpmedel.

# Generellt gällande lagar, krav och policys

## Lagar och myndighetskrav

Vid utformning av byggnaden är gällande lagstiftning och myndighetskrav styrande. I särskilda fall har kommunen önskemål och krav som överstiger gällande lagar och krav och då anges detta i funktionsprogrammet eller i dess bilagor. Om kommunen råkat uttrycka ett krav som är lägre ställt än gällande lagstiftning ska fastighetsägaren göra kommunens ombud uppmärksam på frågan och lagstiftningen har då företräde. I det fall olika lagstiftningar har krav på samma område, men kraven skiljer sig åt, ska det med högst krav användas och avvikelser ska meddelas till kommunens ombud.

Fastighetsägaren förutsätts ta fullt ansvar för att byggnadsverket och att dess tekniska installationer uppfyller gällande lagar och krav för det ändamål som detta funktionsprogram och dess bilagor beskriver. Nedan följer exempel på lagar och regler, listan är inte uttömmande.

### *Exempel på lagar och regler*

Plan och bygglagen (PBL SFS 2010:900), Miljöbalken (SFS 1998:808), Lagen om skydd mot olyckor (SFS 2003:778) och Boverkets byggregler.

Äldre som erbjuds plats på vård- och omsorgsboende får det med stöd av Socialtjänstlagen (SoL) (SFS 2001:453). Den hälso- och sjukvård som erbjuds de boende på vård- och omsorgsboendet sker med stöd av Hälso- och Sjukvårdslagen 12 kap, 1§ (SFS 2017:30).

Bostaden utgör arbetslokaler för personalen och för dessa gäller kraven i arbetsmiljölagen (1977:1160), kapitlet, 1-7. Särskilda föreskrifter om arbetsplatsens utformning finns i AFS 2020:1. Arbetsmiljöverkets broschyrer Skapa en bra arbetsmiljö vid omvårdnadsarbete i boendemiljö och Utrymme för vård och omsorgsarbete har använts i arbetet.

Vårdhygien är ett samlingsbegrepp för åtgärder som förebygger att vårdrelaterade infektioner uppkommer och sprids inom vården. Förutom Vårdhygien ska lagar som Smittskyddslagen (SFS 2004:168), vars syfte är att hindra smittspridning och begränsa förekomsten av smittsamma sjukdomar samt Socialstyrelsens föreskrift (SOSFS 2015:10) om basal hygien följas. För stöd vid ny- och ombyggnation av vårdlokaler se BOV – Bygghälsa och Vårdhygien som publiceras av Svensk Förening för Vårdhygien.

Livsmedelshanteringen inom bostaden regleras i förordning (EG)852/2004 om livsmedelshygien. Sveriges kommuner och regioner ger vägledning i Handbok för säker mat inom vård, skola och omsorg.

## Kommunala riktlinjer och mål

Kommunala styrdokument med direkt koppling till funktionsprogrammet:

1. Policy och strategisk plan för IT-utveckling och digitalisering (KSN-2015-1516)
2. Miljö- och klimatfunktionsprogram 2014–2023
3. Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.
4. Arkitekturpolicy

## Generella anvisningar för ett vård- och omsorgsboende

Grundstrukturen i vård- och omsorgsboendet är att det byggs upp av ett antal boendegrupper. Respektive boendegrupp består av ett antal lägenheter med pentry och badrum. Boendet ska erbjuda lägenheter för parboende. De gemensamma delarna på en boendegrupp omfattar kök, matsal, vardagsrum och uteplats/balkong. Boendegruppens gemensamma ytorna ska vara lokaliserade så att alla boende når dem enkelt från sina enskilda lägenheter.

Samverkan och planering av boendegrupperna sker per våningsplan och då av minst två boendegrupper, dessa bildar då en boendeenhet. Här finns funktioner som stödjer personalen. Boendegruppernas uteplats/balkong kan vara gemensam för en boendeenhet.

Gemensamt för hela boendet finns bland annat ytor för aktiviteter, personal och förvaring. Lösning för kök och måltidsberedning avgörs i varje enskilt projekt.

Den totala ytan bör vara max 65 kvm per boende.

### Vårdhygien

Enligt hälso- och sjukvårdslagen ska all vård vara av god hygienisk standard. Vård- och omsorgspersonal är skyldig att följa Socialstyrelsens föreskrift om basal hygien i vård och omsorg. Alla vårdgivare ska enligt Miljöbalken ha ett egenkontrollprogram för att säkerställa att risken för vattenburen smitta, så som *Legionella*, är så låg som möjligt.

För att kunna följa Socialstyrelsens föreskrift krävs att personalen har rätt förutsättningar, exempelvis som att hållare för handdesinfektion sätts upp på rätt ställen. Äldre har ett svagt immunförsvar vilket ger en ökad mottaglighet för infektioner. De har därför lättare för att smittas av sjukdomar både från personal, andra boende och anhöriga som kommer på besök. Utformningen på boendet ska vara väl planerad för att skapa goda förutsättningar för att uppnå en hög hygienisk standard.

Det ska finnas förutsättningar för personalen att undvika smittspridning samt att själva inte bli smittade. Alla rum och funktioner, även ventilation, avlopp och vattensystem, kräver ett vårdhygieniskt perspektiv. Exempelvis uppvärmning och tappställen för att undvika vattenburen smitta. Ytbeläggningar, inredning och fast utrustning ska vara lätta att rengöra och tåla desinfektionsmedel. Stöd till rumsfunktionsprogram för särskilda boendeformer finns i BOV – Bygghälsa och Vårdhygien som publiceras av Svensk Förening för Vårdhygien. Dialog med vårdhygienisk expertis ska ske tidigt i byggprocessen i samband med etablering av varje nytt boende.

### Tillgänglighet

Boendets utformning av lokaler såväl som utemiljö ska i alla delar vara tillgängliga och användbara för alla oavsett funktionsnedsättning. Det gäller både boende, personal och besökare. Nivåskillnad ska inte förekomma varken i lägenheten, mellan andra utrymmen i byggnader eller mellan inomhus och utomhus. Eventuella upphöjningar som krävs för exempelvis ljud och smuts ska vara enkla att ta sig över med rullstol. Utformningen ska stödja självständighet hos individen, både i förflyttning, användning

av olika funktioner och informationsutbyte. Det kan ske genom exempelvis stöd genom hörslingor, punktskrift och bildstöd. Specifik kompetens inom området ska användas i samband med utformningen av varje nytt boende.

## Orienterbarheten

Planering ska ske med hänsyn till rörelsemönstret hos de boende. Personer med demenssjukdom har ofta ett stort rörelsebehov. Planlösningen på boendet ska för den boende vara enkel, lättgreppbar och överskådlig. Utrymmena bör ha tydliga gränser, långa korridorer ska undvikas.

## Färgsättning

Färgvalen på ett vård- och omsorgsboende spelar en avgörande roll för den boende i bemärkelsen att det underlättar orienteringen, särskilt för personer med demenssjukdom. Färgsättning och symboler ska användas för att bistå den boende i att få förbättrad rumsuppfattning och att orientera sig. Det kan exempelvis handla om att med hjälp av kontraster eller symbolbilder tydliggöra föremålets funktion (exempelvis lampknapp) eller vilka dörrar som är för de boende och vilka som endast är för personal.

Inomhus ska det finnas tydliga, men ej överdrivna, färg- och/eller kontrastskillnader mellan golv, vägg, tak och dörrar vilket underlättar uppfattningen av rummets gränser. Bakgrundsfärgsättning ska dämpas då den kan skapa onödig synstimulans.

Specifik kompetens inom området ska användas i samband med utformningen av varje nytt boende.

## Ljusmiljö

En god ljusmiljö är viktigt i alla delar som den boende vistas i. För en person utan ögonsjukdom och en ålder på 80 behöver denne generellt fyra till sex gånger så mycket ljus som en person i 20-årsåldern. Det äldre ögat är också mer känsligt för omställningen mellan svagt till starkt ljus, vilket gör att omställningen tar tid. Med stigande ålder grumlas ögats lins och det innebär att både synskärpan och kontrastkänsligheten försämras. Ögonsjukdomar är förekommande, vanligast är gråstarr. För den äldre innebär det att konturer och färger blir svagare, synen blir suddig och miljön personen ser blir till smutsigula nyanser.

Ljusets betydelse i ett vård- och omsorgsboende bör också utgöra ett kognitivt stöd genom att hjälpa de boende till en god dygnsrytm. Belysningen ska således kunna styras till olika styrka vid olika funktioner samt vara ett stöd för den boende att orientera sig, exempelvis fungera som hjälp för den boende vid nattliga toalettbesök för att förhindra fall. Samtidigt som den boende ska kunna få en hemtrevlig ljusmiljö ska personalen kunna få den ljusstyrka som krävs för att utföra sitt arbete enkelt.

Specifik kompetens inom området ska användas i samband med utformningen av varje nytt boende.

## Ljudmiljö

Hela boendet ska uppfylla en god ljudmiljö där materialval ska minska skrapa, slamrande och andra störande ljud. En lugn ljudmiljö kan minska agitation, oro och aggressivt beteende hos personer med demenssjukdom. Det är därför viktigt att skapa en lugn ljudmiljö och avskärma miljöer som kök och tvättstuga, där slammer ofta förekommer. Vissa boende kan framkalla höga ljudnivåer genom skrik vilket sedan kan påverka andra boende. Upplevelsen av ljud är individuellt. Har man nedsatt förmåga att sortera sinnesintryck kan det leda till exempelvis överkänslighet för höga ljud och starkt ljus.

## Inventarier

Möblerna i ett vård- och omsorgsboende är en viktig del för att skapa en bra helhet, trivsamhet och funktion. De ska ha goda hygienegenskaper och vara slitstarka. Möblerna ska vara funktionella och tillgängliga för att den boende ska kunna nyttja dessa, oavsett om man är gående eller rullstolsburen. En inredningsarkitekt ska användas vid möblering av boendet.

## Hållbara lokaler

Målet är att skapa hållbara lokaler med god inom- och utomhusmiljö. Nya lokaler ska stödja kommunala klimat- och miljömål och en hållbar framtid. Det innebär till exempel att en minskad energianvändning, sund materialval och att en minskad miljö- och klimatpåverkan ska eftersträvas vid nybyggnation. Möjligheten för hållbara och klimatsmarta lösningar gällande drift av fastigheten ska utredas. Lösningar för att kompensera den extra energiåtgång som uppkommer av komfortkyla ska utredas. Fastighetsägaren ska undersöka möjligheten till ekonomiskt stöd för ovan nämnda delar för att nå mer hållbara lokaler.

En aspekt på hållbarhet är att lokalerna kan användas under lång tid framöver och att det finns möjlighet till ändrad användning. Vilken typ av annan användning som ska vara aktuellt ska tas ställning till projektspecifikt i objektspecifikationen.

## Material och ytskikt

Material och lösningar som tål ett högt slitage ska väljas för att förlänga användningen av funktioner. Materialval ska göras med hänsyn till miljömässig hållbarhet, hårt slitage och behov av frekvent rengöring. Materialet ska förebygga halkrisk, bländning och det ska medge god ljudmiljö. Golv ska motverka belastningsskador samtidigt som det ska skapa förutsättningar för den boende att enkelt kunna förflytta sig. Hänsyn till allergier ska tas vid val av material. Golvtemperaturen ska vara behaglig, möjlighet till golvvärme i vissa utrymmen bör finnas. Samtidigt som ovan ställda krav uppfylls behöver val av material ske utifrån kravet på hemtrevlig miljö.

## Samnyttjande och samlokalisering

Samnyttjande och samlokalisering ses som positivt ur flera aspekter. Funktionsprogrammet beskriver endast nyttjande för vård- och omsorgsboendets verksamhet. Samlokalisering med annan verksamhet anges för varje projekt i den objektspecifika bilagan.

## Inomhusklimat

Luktsinnet framkallar positiva eller negativa känslor beroende på om det luktar gott eller illa, men också beroende på vad individen förknippar doften med. Sköljrum och miljörum ska placeras så att spridning av dålig lukt till boende- och gemensamhetsytor motverkas.

När det gäller inomhusklimatet har äldre människor ofta behov av högre inomhustemperatur på grund av stillasittande. Inomhustemperaturen ska vara minst +22 grader med möjlighet att höja under kallare årstider. Det bör finnas möjlighet att per lägenhet reglera till lägre temperatur nattetid. Samtidigt är äldre också mer känsliga för höga temperaturer och därför behöver negativa effekter vid exempelvis värmeböljor motverkas. Komfortkyla ska finnas, omfattning bedöms i respektive projekt.

## Fönster

Möjlighet för den boende att se ut på en vilsam miljö är positivt och ska eftersträvas. I bostadsytor och ytor för aktivitet ska fönster utformas på sådant sätt att såväl rullstolsburna som sängliggande kan se ut. Öppningsbara fönster ska vara lätta att öppna och stänga för personer med olika funktionsnedsättning och personal. De öppningsbara fönstren ska vara utrustade med funktioner som möjliggör säkring mot olyckor. Fönsterbänkar och möjlighet att hänga upp gardiner ska finnas i bostadsytor, aktivitetsytor och delar av övriga ytor.

Där de boende vistas ska fönstren ge ett rikligt ljusinsläpp. En dagsljusutredning ska ske vid byggnation av vård- och omsorgsboende för att säkerställa ljusinsläpp och kartlägga vilken solavskärmning som krävs.

## Dörrar och passager

Dörrar och passager ska stödja de boende, personal och besökare. Det ska vara lätt och tillgängligt att passera genom dörrar. Passager ska vara försedda med automatisk dörröppnare och kopplade till brandlarmsystemet. Dörrens olika låslägen ska kunna justeras av personal.

Dörrar ska vara lättmanövrerade. Det ska finnas gott om tid att passera genom dörrar som öppnas med automatik. Olycksfall ska förhindras vid passage genom dörrar, exempelvis med hindersensorer. Glasade dörrar i fasad ska ha samma låga bröstning som fönster. Hänsyn ska tas till personer med nedsatt syn och personer med demenssjukdom vid utformningen av glaspartier.

Dörrar inom de gemensamma utrymmena ska tillåta att personal kan ha god överblick över ytorna. Lägenhetsdörrar bör inte vara placerade mitt emot varandra.

## Innertak

I lägenheten ska takhöjden vara så tilltagen att sprinkler och taktravers för taklyft inte påverkar rumsuppfattningen eller påverkar rörelsemöjligheten i rummet för boende och personal. För övriga ytor ska takhöjden vara funktionell för syftet med rummet.



## Säkerhet, trygghet och beredskap

Det finns olika säkerhetsaspekter att ta hänsyn till inom vård- och omsorgsboendet. Dels ska utformningen ska ge stöd och förebygga olyckor och smittspridning. Dels ska utformningen värna om de boendes säkerhet och personliga integritet, samt förhindra att obehöriga kan ta sig in.

### Brandskydd

De lagkrav som är ställda på brandskyddet för ett vård- och omsorgsboende ska följas. Larm och sprinkler ska med enkelhet kunna hanteras av personalen. De brandtekniska installationerna ska utformas så att hemlik miljö bevaras och inte hindra andra hjälpmedel eller funktioner.

### Beredskap

Ett vård- och omsorgsboende kan snabbt bli drabbat vid samhällsstörningar som exempelvis avbrott i el- eller vattenförsörjningen. Vid varje ny- och ombyggnation är det därför viktigt att ta ställning till om byggnaden ska utrustas med egna ersättningsfunktioner. Anslutning och omfattning för nödvatten utreds inför varje byggnation. Anslutning för reservkraft ska finnas, behov av eget reservkraftaggregat ska utredas inför varje byggnation. Utredningar görs med kommunens ansvarig för krisberedskap.

### Trygghetsskapande teknik

Genom införandet av trygghetsskapande teknik kan de som bor på vård- och omsorgsboendet få möjlighet till ökad aktivitet, delaktighet och integritet. Den nya tekniken kan dessutom ge verksamheterna möjlighet att utveckla sina arbetsmetoder, vilket gynnar både boende och personal.

Den trygghetsskapande teknik som installeras på vård- och omsorgsboendet ska utformas efter verksamhetens behov. I samband med ny- och ombyggnationer ska det alltid övervägas vilken teknik som kan användas för att stödja och främja boende, personal och verksamhet. Omfattning och utbud av välfärdsteknik är i ständig utveckling och kan inte i detalj fastställas i ett funktionsprogram.

Övergripande ska vård- och omsorgsboendet ha fiberanslutning och full mobiltäckning inomhus/utomhus med material som även stödjer framtida krav, exempelvis 5G. Vård- och omsorgsboendet ska vara utrustat med trådlöst nätverk för verksamhet, boende och besökare och varje lägenhetsinnehavare ska ges möjlighet att teckna egna abonnemang för telefon, TV, internet etc.

#### Trygghetsskapande teknik för de boende:

- ska göra det möjligt att tillkalla personal, både inifrån boendet och i den närliggande miljön,
- ska kunna anpassas efter individuella behov, till exempel med individanpassade larmknappar och rörelsesensorer,
- ska ge både passiva och aktiva larmmöjligheter. Aktiv larmning är när en boende medvetet aktiverar ett larm för att få hjälp från personal. Passiv

larmning är när en boende inte gör en medveten aktivering av larmet, utan att larmet istället aktiveras genom till exempel en rörelse.

### **Trygghetsskapande teknik för personalen:**

- ska ha bärbara larmmottagare i så stort antal som verksamheten behöver.
- ska kunna ta emot både aktiva och passiva larm, oavsett var i boendet eller den närliggande miljön, till exempel boendets trädgård, personalen befinner sig.
- ska visa vem som larmar, varifrån larmet kommer och vilken typ av larm det är.
- ska ha funktioner för att larma vidare till fler kollegor för assistans, till exempel vid behov av dubbelbemanning.
- ska låta enhetens datakommunikation stötta och samordna, så att flera viktiga funktioner kan signalera till en och samma bärbara larmmottagare.

### **Lås och passagesystem**

Att utforma system för låsning och passagekontroll i ett vård- och omsorgsboende är komplicerat eftersom det finns motstridiga behov och delvis motstridiga krav. Låsbara utrymmen och lås ska på boendet anslutas till ett enhetligt låssystem och vara integrerat med den trygghetsskapande tekniken. Låstekniken ska stödja att de boende kan vara så självständiga som möjligt i de miljöer de har tillgång till. Utrymmen som bara är för personal ska vara en del av det enhetliga låssystemet, för att undvika att de behöver hantera enskilda traditionella nycklar till de utrymmena.

De system som installeras ska vara robusta och fungera även vid störningar och avbrott i infrastruktur försörjningen. Låssystemet ska stödja kommunens generella arbete med låssystem.

# Rumsfunktioner

## Lägenhet

Lägenheten är den boendes privata yta. Den ska inrymma hall, sov- och allrum med pentry samt badrum. Lägenheten bör vara 30–35 kvm. Den ska upplevas trygg, trivsam och överblickbar. Lägenheten ska kunna möbleras med personliga saker. I de fall lägenheten ska kunna nyttjas som parboende, ska en dörr till intilliggande lägenhet upprättas.

Det ska gå att se ut genom fönstret om man är sängliggande eller sitter i rullstol. Minst ett av fönstren ska kunna öppnas och det ska kunna säkras mot olyckor. Fönsterbänkar och fästen för gardinuppsättning ska finnas. Fönster ska förses med solavskärmning och insynsskydd i solutsatta fönster. Takhöjder ska anpassas så att nödvändig teknisk utrustning som takliftar och sprinkler ges utrymme utan att inskränka på rymden i boendet. Lägenheter på bottenvåning ska ha egen in- och utgång till/från utomhus.

Lägenheten ska vara förberedd med nät för TV, IT, telefoni och kunna möta ökad digitalisering. Lägenheten ska vara väl försedd med eluttag för både egen inredning och belysning samt för tekniska installationer.

Lägenheten är även en arbetsplats. Belysning planeras så att den går att modifiera med olika styrkor. Den ska kunna anpassas både utifrån olika möbleringar, hemtrevnad och god arbetsbelysning för personalen. Samtliga utrymmen i lägenheten ska dimensioneras så de utgör en god arbetsmiljö. Utrymmeskrav för lämpligt rörelseutrymme vid säng och i badrum ska tillgodoses för att uppnå en god arbetsmiljö. Det ska finnas goda förutsättningar för personalen att följa Socialstyrelsens föreskrift om basal hygien i vård och omsorg.

Den boendes läkemedel förvaras i ett låsbart skåp som ska vara integrerat i fastighetens passagesystem.

## Entré och hall

Utanför den boendes lägenhetsdörr ska det finnas en namnskylt och tittskåp. Dörren till lägenheten från boendegruppen ska vara en enkeldörr och den ska vara tillräcklig bred för att en stor rullstol enkelt ska kunna passera. Dörren ska i färgen vara kontrasterad för att stödja den boende. Dörren ska vara tystgående för att underlätta vid nattlig tillsyn. Ringklocka ska kunna stängas av inifrån lägenheten.

I hallen ska det finnas plats för gånghjälpmedel och hatthylla som enkelt anpassas i höjdlid utifrån den boendes förutsättningar. Det ska finnas garderober med plats för förvaring och ett städsåp. Ett säkerhetsåp ska finnas för den boendes värdesaker samt vara monterad på en höjd så att det är tillgängligt. Skåpet ska vara försett med kod eller taggsystem.

## **Sov- och allrum**

Sängen ska kunna placeras både utmed vägg och ut från vägg med åtkomlighet för personal från båda sidorna. Vid parboende ska två sängar rymmas. Ytskiktet på väggen vid sängplatsen ska vara av ett extra hållbart material som är lätt att hålla rent och renovera. Rummet ska kunna möbleras med platser för social samvaro: bord, stolar och soffa/fåtölj.

Rummet ska vara utrustat med travers samt förberett för laddmöjlighet av travers. Volym av tillhörande traversmotorer bedöms efter behov. Tavlor ska kunna hängas upp utan att orsaka hål i väggar.

Rörelselampa ska placeras i närheten av badrummet och ska ge ett vägledande ljus till toaletten vid mörker.

## **Pentry**

Pentryt ska utrustas med diskbänk med ho, kylskåp med frysack och utrymme för kaffemaskin/kokplatta samt skåp och lådor. Det ska finnas funktioner som förebygger skada på grund av vatten eller brand.

## **Badrum**

Badrummet ska vara lättåtkomligt. Badrummet ska vara utformat så att det är tillgängligt och brukligt för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Rummet ska vara anpassat så att den boende ska få de rätta förutsättningarna för att klara sin hygien själv, detta genom att färgsätta för att vägleda och ha anpassad utrustning.

Toalettstolens placering i badrummet bör vara mitt emot dörren och något som den boende uppmärksammar direkt. Det ska finnas ett tvättställ och ovanför ska det finnas ett skåp med spegel som kan täckas för vid behov. Spegelglaset ska kunna justeras för att personer i rullstol ska kunna se sig själva i spegeln. I badrummet ska det gå att tvätta och torktumla i maskin. Duschplats ska rymma duschstol och plats för assisterande personal. Handdukstork ska finnas. Skåp för förvaring ska finnas.

Badrummet bör ha en högre temperatur än resten av lägenheten, exempelvis genom komfortgolvvärme eller någon form av infravärme.

Badrummet ska vara tillräckligt stort för att säkerhetsställa både brukarens tillgänglighet och personalens arbetsmiljö. Arbetsmiljöverkets krav för hygienutrymme inom särskilda boenden ska följas. Utformningen av rummet ska tillgodose utrymme för två personal som hjälper den boende i olika situationer.

I badrummet ska det finnas ett eget, diskret skåp/utrymme för personalens förbrukningsartiklar, exempelvis handskar och handdesinfektion, gärna som genomgångsskåp från hallen direkt in i badrummet.

## **Gemensamma utrymmen på boendegruppen**

Boendegruppen ska bestå av ett antal lägenheter direkt placerade runt gemensamma ytor som ligger centralt. Gemensamma utrymmen ska vara anpassade och väl utrustade så att de på ett fullgott sätt kompenserar för inskränkningarna i de

enskilda bostadslägenheternas kök och vardagsrum. De gemensamma utrymmena består av kök, närförråd, matplats och vardagsrum som ligger i anslutning till varandra och ska vara naturliga träffpunkter för de boende. Genom sin placering, storlek, utformning och möblering ska rummen upplevas som bostadens hjärta. Utrymmena har en hemlik och varm karaktär med bra och anpassad belysning samt god ljudmiljö. Hänsyn ska tas till svängrum för rullstolar och andra hjälpmedel.

Rummen ska kunna möbleras med variationsmöjligheter och därför ska el och andra tekniska installationer fungera oavsett placering. Exempelvis ska belysning planeras så att den går att modifiera med olika styrkor och utifrån olika möbleringar och användningsområden. En god arbetsbelysning ska kunna uppnås när sådant behov finns. Dagsljus ska komma in från två håll i de gemensamma utrymmena för att skapa en ljus och luftig miljö.

Varje boendegrupp ska ha tillgång till balkong/uteplats för utevistelse och samvaro. Dessa kan delas mellan boendeenheter.

### **Kök**

Vid varje projekt fattas beslut om övergripande lösning för kök och matberedning för hela boendet. Valet påverkar utformningen av köket i boendegruppen, där dimensionering och utrustning behöver anpassas efter vald lösning.

Oavsett ska köket utformas för viss måltidsberedning och mottagning av färdiglagad mat. Det ska finnas tillräckligt med tillgänglighetsanpassat utrymme för den boende att kunna delta i aktiviteter i köket. Det ska finnas mikrovågsugn och diskmaskin som är snabb, tystgående och ergonomiskt placerad. Det ska finnas förvaringsutrymme för både kyl- och frysvaror och torra livsmedel. En del av förvaringsutrymmet ska vara låsbart.

### **Matplats**

Måltidsmiljön är lugn och avskild samt ger möjlighet till flexibel möblering utifrån varierande behov. Matplatsen ska ligga i anslutning till köket. Möblering ska kunna varieras i större och mindre grupper. Möblering bör tillåta att två boendegrupper kan sitta tillsammans. Matplatsen ska dimensioneras så att de boende kan sitta tillsammans med personal och även i vissa fall med sin anhörige.

### **Närförråd**

Utrymme för boendegruppens tillhörigheter och förbrukningsvaror. Förråd ska förse med hyllor eller i vissa fall skåp med utdragsbackar.

### **Vardagsrum**

I vardagsrummet ska det gå att se på TV och finnas stöd av hörslina. Möblering ska kunna varieras i större och mindre grupper. Vardagsrum ska dimensioneras så att de boende kan sitta tillsammans med personal. Vardagsrummet ska möjliggöra att två till tre personer kan sitta avskilt.

### **Balkong/uteplats**

En gemensam balkong/uteplats där de boende samt personal får plats samtidigt ska finnas i anslutning till de gemensamma utrymmena. Dessa platser ska ha goda solförhållanden samt erbjuda lä och skugga. Utrymmet ska vara hemtrevligt. Balkongen bör vara inglasad. Balkong/uteplats kan delas mellan boendeenheter.

### **Gemensamma ytor per boendeenhet (minst två boendegrupper)**

Lokalernas utformning är en viktig faktor som påverkar överblickbarhet och därmed bemanningsbehovet av exempelvis nattpersonal. Flera boendegrupper ska placeras i förhållande till varandra så att funktioner och utrymmen kan samnyttjas. Boendegrupper på ett våningsplan utgör en boendeenhet. Det ska finnas dörrar som kan öppnas upp mellan boendegrupperna och möjliggöra samarbete och gemensamma aktiviteter.

Varje boendeenhet kan dela på dokumentationsrum för personal, personaltoalett, städ-, avfalls- och sköljrum samt materialförråd.

### **Dokumentationsrum för personal**

I utrymmet mellan boendegrupperna placeras ett gemensamt administrativt utrymme med skrivbordsplatser. Insynen i rummet från korridor ska vara begränsad.

### **Personaltoalett**

I utrymmet mellan boendegrupperna placeras gemensam personaltoalett/er.

### **Städ-, avfalls- och sköljrum**

Det ska finnas minst ett sköljrum med spoldesinfektor per våningsplan. Rummet ska ha en lättillgänglig placering. Placering ska ske med hänsyn till att illaluktande material transporteras till och från utrymmet. Beroende på avstånd till miljörum, ska det även i sköljrummen ges utrymme för mellanlagring av källsorterat material och plats för vagnar. Utrymmet ska även ha plats för en städvagn och städmaterial som ska användas till de gemensamma ytorna på boendegrupperna. Rummet ska utrustas med ren och oren sida enligt Vårdhygiens riktlinjer, samt att rummet ska planeras efter ett arbetsflöde som säkerställer smutsigt in och rent ut. Rummet ska vara tillräckligt stort så att trängsel inte stör arbetsgången.

### **Materialförråd**

Utrymme för bland annat förbrukningsmaterial som kan samnyttjas av boendegrupperna på samma våningsplan.

## Gemensamma utrymmen för hela boendet

### Huvudentrén

Det ska finnas en huvudentré. Entrén ska vara välkomnande, funktionell, väl synlig och bör inte ha en utformning som påminner om en vårdinstitution. Vägen från ankomst utanför in till entrén ska vara tillgänglig, utan nivåskillnader och bidra till att minska fall under alla årstider.

Utvändigt ska entrén vara försedd med skydd för regn och blåst. I direkt anslutning till entrén ska finnas angöringsplatser. Nära entrén ska det finnas cykelställ och parkeringsplatser med möjlighet till laddning av elbilar.

Ingångarna ska vara väl skyltade och upplysta. Det ska vara intuitivt lätt att orientera sig vidare i byggnaden och information ska kunna visas i entrén. Huvudentrén ska vara skyddad mot att obehöriga kommer in i byggnaden. Postfack ska finnas till varje boendegrupp samt för administrationen.

Det ska finnas utrymme för sittplatser innanför entrédörrarna. Härifrån ska man exempelvis kunna se när färdtjänsten kommer. RWC ska finnas vid huvudentré. Förråd för transportrullstolar med laddningsmöjlighet samt tryckluftspump ska finnas vid entrén. Det bör finnas förråd med möjlighet att ladda batteri för elcyklar.

Entrén ska ligga avskilt från varuhanteringsområdet.

### Korridorer

Det ska finnas promenadvägar inomhus med platser för vila. Korridorer ska utformas så att de inte upplevs som långa och enformiga. Det ska vara enkelt att ta sig fram i korridoren och möten ska enkelt kunna ske, även för personer som sitter i rullstol. Korridorerna bör leda den boende tillbaka till utgångspunkten. Vid byggnation i flera plan får det gärna vara olika färgsättningar på våningsplanen för att underlätta orientering. Fria siktlinjer och bra orienterbarhet ska eftersträvas.

### Trappor och trapphus

Trapphusen ska genom färgsättning och utformning kännas trivsamma. Det ska vara samma golvfärg i trapphuset som utanför. Varje trapp mellan våningsplan bör medge möjlighet till vila halvvägs. Trappor ska kunna användas till gångträning och det ska vara enkelt att assistera en boende. Trappan ska vara försedd med hinder som förebygger att man oavsiktligt kan rulla ner med sin rullstol.

### Hissar

Personer med olika funktionsnedsättningar ska självständigt kunna nyttja hissens funktioner på ett tryggt och säkert sätt. Hiss/ar är lokaliserad så att de nås enkelt av boende, personal och besökare och att förflyttning från privat bostadsyta till aktivitetsyta kan ske smidigt och effektivt. Hiss/ar ska underlätta enkel och snabb hantering av varutransport.

### **Tvättstuga**

Utöver tvättmöjligheter i respektive boendes lägenhet ska det finnas minst en tvättstuga att nyttja för hela huset. I tvättstugan tvättas och torkas boendets gemensamma textilier. Här ska maskiner finnas som klarar större volymer än vad en vanlig hushållsmaskin gör. Separata ytor ska finnas för oren och ren tvätthantering. Eventuell förvaring i tvättstugan ska ske i stängt skåp. Ventilationen ska vara väl dimensionerad för att säkerställa en god arbetsmiljö när personalen ska arbeta i lokalen en längre stund.

Ytterligare en tvättstuga för arbetskläder finns i anslutning till personalens omklädningsrum.

### **Rum för aktiviteter**

Minst ett större aktivitetsrum som enkelt kan ställas om till olika aktiviteter ska finnas. Aktiviteter som exempelvis gruppgymnastik, allsång, andakter, datorundervisning, filmvisning och fikaverksamhet ska kunna förekomma. RWC ska finnas i anslutning.

### **Rum för välbefinnande**

Det ska finnas ett rum där boende kan uppnå välbefinnande genom avkoppling, rekreation och kroppsvård.

### **Rum för träning**

Mindre rum för bedömning av funktionsförmåga som görs av fysioterapeut och/eller arbetsterapeut ska finnas. Träning för de boende, enskilt eller i liten grupp, med plats för enklare träningsredskap som barr, motionscyklar, brits och hantlar ska finnas.

### **Läkemedelsrum**

På boendet ska separat läkemedelsrum för förvaring och hantering av läkemedel, även kylda, finnas. Rummet ska vara anpassat till verksamhetens omfattning och användas till förvaring och iordningställande av läkemedel. Rummet ska inte ha fönster men ha god arbetsbelysning och vara väl ventilerat. Rumstemperaturen ska vara väl reglerad och den får inte överstiga 25 grader. Rummet ska vara låsbart med passagekontroll då endast behöriga sjuksköterskor har tillträde.

### **Desinfektionsrum**

I anslutning till läkemedelsrummet och hälso-och sjukvårdspersonalens kontor ska desinfektionsrum för disk av flergångsmaterial finnas. Rummet ska vara utrustat med diskdesinfektor och en tillhörande rostfri bänk med ho. Diskdesinfektorn ska kunna placeras så att krav på ren respektive smutsig yta på bänken kan uppfyllas.

### **Sterilförråd**

I anslutning till hälso-och sjukvårdspersonalens kontor ska det finnas mindre förrådsyta för olika omlägningsmaterial som ska kunna nås av personal i huset. Förrådshantering och transporter av sterila produkter ska ske så att godset bevarar sin renhetsgrad ända fram till vårdtagaren.



### **Eventuellt tillagningskök**

Om driftsformen ska vara tillagningskök behöver dimensionering för ett sådant ske utifrån boendet storlek och antal portioner. Med tillagningskök behöver funktioner för personalytor kompletteras.

Tillagningskök ska ligga i anslutning till varuleveranser, mottagningsrum och livsmedelsförråd.

## **Administrationsutrymmen**

### **Kontor för chef och samordnare**

Chef och samordnare har enskilda rum i anslutning till varandra med skrivbordsplats att tillgå för planering och administration. Utrymme för kopiator och kontorsmaterial placeras i närheten av kontoren och samnyttjas av hela huset.

### **Kontor för hälso- och sjukvårdspersonal**

Gemensam administration för sjuksköterskor, arbetsterapeut och fysioterapeut/sjukgymnast ska placeras i närheten av boendeenheterna. Rummet ska även vara nära lokaliserat samtalsrum, läkemedelsrum, desinfektionsrum och sterilförråd. Sekretessbelagda samtal och uppgifter ska kunna hanteras i rummet och insynen i rummet från korridor ska vara begränsad.

### **Samtalsrum**

Samtalsrum används exempelvis till vårdplaneringar och andra sekretesskänsliga samtal. Sekretessbelagda samtal och uppgifter ska kunna hanteras i rummet och insynen i rummet från korridor ska vara begränsad.

## **Personalutrymmen**

### **Omklädningsrum**

I omklädningsrum finns möjlighet att byta om, gå på toaletten och duscha. Omklädningsrum ska vara dimensionerade efter personalstyrkans storlek, vilket anges objektsspecifikt.

Omklädningsrum ska innehålla omklädningsskåp för olika personalkategorier. Arbetsgivaren tillhandahåller arbetskläder och hygienföreskrifter ska följas. Det ska finnas möjlighet att låsa in personliga värdesaker på arbetsplatsen. Med den teknikutveckling som sker så är det en fördel om omklädningskåpen/värdeskåpen utrustas med eluttag för laddning av exempelvis mobiltelefoner.

### **Tvättstuga med förråd**

Tvättstuga och förråd för arbetskläder ska finnas i anslutning till omklädningsrum.

### **Personalmatsal**

Det ska finnas personalmatsal med genomtänkta personflöden för att krockar mellan de som värmer mat, de som lämnar avfall, de som diskar och de som hämtar kaffe eller te inte uppstår. Personalmatsalen utrustas så att personalen kan äta såväl som ta sin rast.

### **Vilrum**

Vilrum ska finnas för personalen och ha plats för säng, söffbord och stol.

## **Avfallshantering och källsortering**

Avfallshanteringen ska organiseras så att hygienisk och personaleffektiv hantering uppnås samtidigt som kommunens riktlinjer ska uppfyllas. På ett vård- och omsorgsboende är det brännbara avfallet mycket skrymmande.

Det är viktigt med ett rationellt och effektivt flöde för tungt och luktande avfall. Om avståndet till miljörum/miljöhus är stort, bör invändiga mellanstationer för temporär lagring skapas. Miljörummet ska ligga så att man inte behöver passera huvudentrén med soporna. Direkt närhet till varuhanteringsrummet.

## **Varumottagning och förvaring**

På ett vård- och omsorgsboende krävs ett antal utrymmen för gemensam förvaring för både verksamhet och boende.

### **Leveransentrén**

Mottagning av varor ska inte ske genom boendets huvudentré utan via separat leveransentré. Entrén ska utformas på ett sätt som lämpar sig för att ta emot bland annat gods bestående av exempelvis förbrukningsartiklar, matvagnar och hjälpmedel. Dimensionering behöver ske efter val av lösning för kök och måltidsberedning.

### **Varumottagningsrum**

Rummet avses för omlastning och uppäckning av förbrukningsmaterial och livsmedel samt för uppvärmning av matvagnar med mer. Rummet lokaliseras i direkt närhet till avfallsutrymmet och livsmedelsförrådet med en enkel kommunikationsväg till hiss. Dimensionering behöver ske efter val av lösning för kök och måltidsberedning.

### **Livsmedelsförråd**

Mat i form av skafferivaror, frysvaror och kylvaror levereras flera dagar i veckan till boendet. Livsmedlen ska förvaras i ett förråd med plats för kylar och frysar i anslutning till varumottagningsrummet. Dimensionering behöver ske efter val av lösning för kök och måltidsberedning.

### **Centralt städförråd**

I det centrala städförrådet ska det finnas plats för tvättmaskin, städvagn och kombiskurmaskin och utslagsvask. Rummet ska vara försett med nödvändiga installationer för dessa funktioner.

### **Förråd för hjälpmedel**

I hjälpmedelsförrådet sker förvaring och justering av hjälpmedel. Det ska gå att rengöra hjälpmedel och sortera dessa. Hjälpmedelsförrådet ska ligga i närheten av varumottagningsrummet.

### **Lägenhetsförråd**

I byggnaden ska det finnas utrymme för privata lägenhetsförråd. Antal och storlek planeras utifrån minimikrav. Brukaren ska kunna komma till lägenhetsförrådet med rollator/rullstol.

### **Trädgårdsförråd**

I förrådet ska säsongrelaterade inventarier kunna förvaras, exempelvis plastgranar, trädgårdsmöbler, blomkrukor, spadar och krattor.

## **Utemiljön**

### **Trädgård**

Utemiljön är en viktig del av verksamheten. En bra utemiljö ska uppmuntra boende och personal till utomhusvistelse. Utemiljön ska erbjuda plats för både vila och aktivitet. Den ska ge tillgång till dagsljus och frisk luft. Utrustning, växter och gård ska gärna vara av en sådan typ att de stimulerar olika sinnen. Den yttre miljöns utformning och planering ska ha en planlösning som främjar öppen och socialt stimulerande atmosfär och miljö utan att de boendes trygghet och säkerhet äventyras.

Trädgårdens avgränsningar ska göras med omsorg, det kan exempelvis göras med hjälp av häckar eller annan vegetation. Det är en fördel om trädgården gränsar till naturmark, då kan ett staket placeras en bit in i naturen. Avgränsningen ska inte skapa känsla av rastgård eller instängdhet.

Boendets utemiljö ska vara anpassat för personer med fysiska och psykiska funktionshinder. Det ska finnas möjlighet att enkelt ta sig runt i miljön med rullstol och rollator. I planeringen ska hänsyn tas till användningen av gården för vinterbruk och olika väderlekar.

Transport från lägenhet ut till trädgården ska vara enkel för den boende. Personal ska kunna ha uppsikt över trädgården och dess olika uteplatser.

Balans behövs mellan sol och skugga och det ska beaktas vid placering och utformning av såväl byggnad som trädgård.

## **Trädgårdens rum och gångar**

Det ska finnas en central större uteplats samt flera mindre. Uteplatserna ska vara vindskyddade med möjlighet att sitta i såväl skugga som sol. Den stora uteplatsen ska vara rymlig med plats för flera rullstolar och rullatorer. Utformningen bör erbjuda olika karaktärer på växtligheten som bidrar till omväxling på liten yta.

Flera mindre uteplatser ska finnas i trädgården för att möjliggöra enskildhet för boende och besökande.

Trädgårdsrum för olika aktiviteter med tydliga avgränsningar är bra för att stötta orienteringsförmågan. Odlingsmöjligheter ska finnas. Rehabilitering, exempelvis trappsteg ska finnas.

Gångarna ska hjälpa de boende att ta sig mellan de olika rummen i trädgården. Gångarna ska utformas som slingor som leder tillbaka till utgångsläget och ha mjuka kurvor. Det bör vara enkelt att rör sig mellan gång- och gräsyta, men gångarna ska vara tydligt markerade för att underlätta orientering.

Materialval för anlagda ytor och gångar ska ske utifrån att det ska vara enkelt att transportera sig med rullator eller rullstol. Material som är halt eller ser halt ut ska undvikas. Uppvärmning av gångar ska utredas om det kan bidra till ökad tillgänglighet året om. Markmaterialet ska vara ljust och enhetligt, skillnader mellan mörka/ljusa eller olika material kan upplevas svåra att passera. Naturmaterial som trä och sten eftersträvas.

## **Växtval**

Växters blomning och färger ska ha en spridning över året och visa årstidsväxlingar. Träd, buskar och/eller perenner som ger ätbara frukter och bär ska finnas i trädgården. Träd, buskar och planteringar ska vara robusta, lättskötta och giftfria.

## **Utrustning**

Utemöbler, bänkar och bord ska vara anpassade för att lätt kunna resa sig ur samt vara tillgängliga för rullstolsburna. Utrustning ska finnas för att stimulera till aktivitet. Vattenutkastare ska finnas. Det ska finnas flaggstång och fast plats för julgran med möjlighet till belysning.

Belysning ska finnas för att vägleda och trygga de boende och personal. Belysning bör även finnas för att bidra till visuella synintryck.

## **Parkeringsplatser**

Angöring för parkering ska finnas nära entrén för besökare. Parkering för personal ska finnas och dimensioneras efter behov. Vid entrén ska parkeringsplatserna förses med laddningsmöjlighet för bilarna. Nära entrén ska det finnas cykelställ.

## Källor

Alingsås kommun. Ramprogram för äldreboende.

Botkyrka kommun. Lokalfunktionsprogram för särskilda boenden (SoL och LSS) samt övriga verksamheter inom vård- och omsorgsförvaltningen.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB. Ramprogram för vård- och omsorgsboenden.

Myndigheten för delaktighet. Miljöanpassningar som bidrar till ökad delaktighet - Stöd för att underlätta aktivitet och delaktighet för personer med demenssjukdom.

Norrköpings kommun. Riktlinje vid utformning av vård- och omsorgsboende.

Sveriges kommuner och regioner. Framtidens äldreboende.

Umeå kommun. Rumsfunktionsprogram – Särskilt boende för äldre.

Västerås kommun. Västeråsmodellen – en modell för att minska generella begränsningsåtgärder i den fysiska boendemiljön.

Äldrenämnden

**Bilaga Checklista till Funktionsprogram  
för vård- och omsorgsboende av äldre**

Datum:

2021-08-26

Version: 1

# Bilaga Checklista till Funktionsprogram för nytt vård- och omsorgsboende för äldre

Checklistan är en bilaga till Funktionsprogram för nytt vård- och omsorgsboende av äldre. Checklistan är inte med som beslutshandling till Funktionsprogram för nytt vård- och omsorgsboende för äldre.

Checklistan är ett stöd i arbetet för kommun och hyresvärd att följa funktionsprogrammet. Checklistan innehåller i vissa fall mer detaljer än funktionsprogrammet om exempelvis mått.

Kostnadskalkyl för ska- och börkrav ska redovisas.

## Lagar, krav och policys

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Lagar och krav är uppfyllda		Exempel lagar <input type="checkbox"/> Plan- och bygglagen <input type="checkbox"/> Miljöbalken <input type="checkbox"/> Boverkets byggregler <input type="checkbox"/> Lagen om skydd mot olyckor <input type="checkbox"/> Socialtjänstlagen <input type="checkbox"/> Hälso- och sjukvårdslagen <input type="checkbox"/> Arbetsmiljölagen <input type="checkbox"/> AFS 2020:1 <input type="checkbox"/> Skapa en bra arbetsmiljö vid omvårdnadsarbete i boendemiljö <input type="checkbox"/> Utrymme för vård och omsorgsarbete <input type="checkbox"/> Smittskyddslagen <input type="checkbox"/> Socialstyrelsens föreskrift (SOSFS 2015:10) om basal hygien

		<input type="checkbox"/> Livsmedelshanteringen inom bostaden regleras i förordning (EG)852/2004 <input type="checkbox"/> Handbok för säker mat inom vård, skola och omsorg.
Kommunala riktlinjer är uppfyllda		Kommunala riktlinjer <ul style="list-style-type: none"> <li><input type="checkbox"/> Policy och strategisk plan för IT-utveckling och digitalisering (KSN-2015-1516)</li> <li><input type="checkbox"/> Miljö- och klimatfunktionsprogram 2014–2023</li> <li><input type="checkbox"/> Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.</li> <li><input type="checkbox"/> Arkitekturpolicy</li> </ul>

## Generella anvisningar för ett vård- och omsorgsboende

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Vård- och omsorgsboendet ska bestå av boendegrupper som i grupperingar bildar boendeenheter		
Samverkan och planering av boendegrupperna sker per våningsplan och då av minst två boendegrupper, dessa bildar då en boendeenhet.		
Lägenheter för parboende erbjuds		
Den totala ytan bör vara max 65 kvm per boende.		LOA + BOA
Boendedelarna ska ha en hemlik miljö		<a href="https://www.demenscentrum.se/Forskning/Artiklar/Kanna-sig-hemma">https://www.demenscentrum.se/Forskning/Artiklar/Kanna-sig-hemma</a>

## Vårdhygien

Stöd till rumsfunktionsprogram för särskilda boendeformer finns i BOV – Bygghälsa och Vårdhygien som publiceras av Svensk Förening för Vårdhygien.

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar

Utformningen av boendet ska stödja en arbetsprocess som uppnår hög hygienisk standard. <i>Säkerställs genom granskning av specialistkompetens</i>		
Utformningen av boendet ska bidra till att undvika smittspridning av/mellan både personal och boende		
Tekniska installationer ska stödja en hög vårdhygienisk standard		
Specifik kompetens om området ska användas i utformningen av boendet.		
Det ska finnas en varmvattenberedare som värmer vattnet till minst 70 grader varje vecka		
Det ska finnas tillgängliga tappställen på varje våningsplan för att mäta legionella		

## Tillgänglighet

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Specifik kompetens inom området ska användas i samband med utformningen av varje nytt boende.		
Passering genom passager som till exempel dörrar får inte utgöra ett hinder. Hinder undanröjs bland annat om trösklar saknas eller är låga.		
I den fysiska miljön ska nivåskillnader ej förekomma <input type="checkbox"/> inom lägenheten <input type="checkbox"/> mellan andra utrymmen inom byggnaden <input type="checkbox"/> mellan inomhus till utomhus <input type="checkbox"/> inga nivåskillnader mellan golvmaterial eller lister för täckning av skarvar i golv		
Eventuella upphöjningar som krävs för exempelvis ljud och smuts ska vara enkla att ta sig över med rullstol.		
Stängda dörrar ska enkelt kunna öppnas.		



Hjälpmedel ska rulla lätt i inomhus		
Hjälpmedel ska rulla lätt i valda delar av utomhusmiljön.		
Ytor ska vara rymliga nog för användning av olika rörelsehjälpmedel.		
Den boende ska, även med funktionshinder, kunna använda funktioner i boendet.		<p>Justeringsmöjligheter.</p> <p>Exempel:</p> <p><input type="checkbox"/> Den boende når upp till klädkroken</p> <p><input type="checkbox"/> När till vattenkranen</p> <p><input type="checkbox"/> Har möjlighet att se sig själv i badrumsspegeln</p> <p><input type="checkbox"/> När passerläsaren</p>
Lokalernas utformning ska stödja självständig förflyttning.		Exempelvis genom handledare, belysning, färg, golvmaterial, dörröppnare
Större vändmått ska finnas för att tillåta säng-/bårtransport.		Sängliggande ska kunna delta på aktiviteter samt ska finnas möjlighet till säng/bårtransport från lägenhet till entré.
Tillgängligheten är utökad och stödjer arbetsmiljöverkets krav för arbete på båda sidor av den boende		
Hörselslingor finns i valda utrymmen		
Information kan fås genom punktskrift		
Information kan fås genom bildstöd		

## Orienterbarhet

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Planeringen ska stödja rörelsemönstret hos de boende		
Planlösningen ska vara överskådlig		
Planlösningen ska vara lättgreppbar		
Planlösningen ska vara enkel		
Långa korridorer ska undvikas		
Korridorer med tydligt stängt slut ska undvikas		Bättre med korridorer som leder en vidare eller slutar i gemensamma utrymmen
Utrymmen bör ha tydliga gränser		

## Färgsättning

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Specifik kompetens om området ska användas i utformningen av boendet för att möta beskrivet behov.		
Både inomhus- och utomhusmiljön ska främja orienterbarhet genom skyltning, tydliga stråk, kontraster och ljus.		<a href="https://www.demenscentrum.se/sites/default/files/globalassets/publicerat_pdf/miljoanpass_kunskapsmtrl_mfd.pdf">https://www.demenscentrum.se/sites/default/files/globalassets/publicerat_pdf/miljoanpass_kunskapsmtrl_mfd.pdf</a>
Inomhus ska det finnas tydliga, men ej överdrivna, färg- och/eller kontrastskillnader mellan golv, vägg, tak och dörrar.		
Vid färg- och/eller kontrastskillnader är två kontrasterande färger tillräckligt.		
Fönsterväggar bör ha en ljusare nyans än övriga väggar då detta också bidrar till en bättre rumsuppfattning		
Bakgrundsfärgsättning ska dämpas då den kan skapa onödig synstimulans, exempelvis ska en fototapet föreställande ett landskap undvikas		
Inomhus ska det finnas tydliga, men ej överdrivna, färg- och/eller kontrastskillnader mellan inredningsföremål och omgivning.		
I lägenheten kontrasteras kakel i pentry och vid handfat, dusch och wc-stol i badrum.		

Dörrar, dörrblad och karm, som ska användas av de boende kan ha en avvikande material/färg från väggfärg som signalerar en välkomnande dörr.		Kontrastval med färg eller olika material
Dörrar där endast personal passerar ska ha neutral färg och bör smälta ihop med väggens färgsättning.		
Enhetligt golv i samma färgskala ska eftersträvas.		
Kontrasterande golvlister hjälper också personer med demenssjukdom att få en bättre rumsuppfattning.		
Symboler- och bilder ska användas för att tydliggöra funktioner		

## Ljusedsmiljö

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Specifik kompetens om området ska användas i utformningen av boendet för att möta beskrivet behov.		
Ljusedsmiljön är anpassad för det äldre ögat		
Ljus bör utgöra en roll som ett kognitivt stöd genom att hjälpa de boende att i behålla en god dygnsrytm.		Ex: Vägledning för vissa aktiviteter, ex tända matsal och släcka korridorer vid middagstid
Dagsljus bör komma in från två håll i gemensamhetsutrymmen.		
Bländning i korridorer i form av motljus genom glasdörrar ska undvikas.		
Olika funktioner ska kunna justeras i olika ljusstyrka vid samma tidpunkt.		

Belysningen ska kunna anpassas både för personal i behov av starkt ljus och efter den boende i behov av mer hemlik miljö.		
Ljuset ska även fungera som hjälp för den enskilde vid nattliga toalettbesök för att förhindra fall		
Ljuset bör inte skapa upplevelse av hål		

## Ljudmiljö

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
God ljudmiljö ska uppfyllas i hela vård- och omsorgsboendet		BBR ställer följande krav och har specifikt angående särskilda boendeformer för äldre <a href="https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/regler-om-byggande/boverkets-byggregler/bullerskydd/ljudisolering-mellan-utrymmen/">https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/regler-om-byggande/boverkets-byggregler/bullerskydd/ljudisolering-mellan-utrymmen/</a>
Lägenheterna ska ha god ljudklassning		
Materialval ska minska skrap, slammer och andra störande ljud		
Golvet ska dämpa ljud från steg och stolsskrap		
Miljöer där slammer ofta förekommer ska avskärmats ljudmässigt		Ex kök och tvättstuga
Tekniska installationer ska alltid skärmats av ljudmässigt		Ex hiss
Ekoeffekter ska undvikas, särskilt i gemensamma ytor, att se över materialval som är ljudbalanserande samt ljudabsorberande är av vikt.		

## Inventarier

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Möblerna ska skapa:		

<input type="checkbox"/> bra helhet <input type="checkbox"/> trivsamt <input type="checkbox"/> funktion		
Möblerna ska ha goda hygienegenskaper		Exempelvis undvika bakteriefickor, tåla att desinficeras och vara tvättbara i 60 grader.
Möblerna ska vara funktionella och tillgängliga för att den boende ska kunna nyttja dessa, oavsett om man är gående eller rullstolsburen.		
En inredningsarkitekt ska användas vid möblering av boendet.		
Utreda möjligheten att återanvända möbler		

## Hållbara lokaler

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Lokalerna ska vara hållbara med god inom- och utomhusmiljö		
Nybyggnation ska stödja kommunala klimat- och miljömål och en hållbar framtid		Utred om aktuellt och möjligt med passivhus.
Utredning av klimatsmarta lösningar för drift ska ske		
Kompensation för energiåtgången för komfortkyla ska utredas		
Fastighetsägaren ska undersöka möjligheten till ekonomiskt stöd för att nå mer hållbara lokaler		
Eventuellt krav på annan användning av lokalerna görs i objektspecifik bilaga		

## Material och ytskikt

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar

Material och lösningar som tål ett högt slitage ska väljas för att förlänga användningen av funktioner.		
Material och lösningar ska göras med hänsyn till miljömässig hållbarhet		
Material och lösningar ska göras med hänsyn till behov av frekvent rengöring		
Materialet ska förebygga halkrisk		Golvtytor ska vara jämna, matta och halkfria.
Ytskikt ska vara bländfria		
Materialet ska medge god ljudmiljö		
Material ska tillgodose krav på god hygien och vara lätt att hålla rent.		Ex Golvtytorna ska vara lättskötta Golvtytor ska tåla urin och spill från desinfektionsmedel.
Golvtytor ska tåla hårt slitage men också motverka belastningsskador.		
Där golvmattor förekommer ska den vara uppvikt mot vägg för att underlätta renhållning.		
Golv materialet ska bidra till hemlik miljö		
Golvbeläggning bör dras in under inredning för att underlätta framtida förändringar		
I boende- och personalytor ska ytskikt väljas som ger ett hemlikt intryck.		
Golvtemperaturen ska vara behaglig		
Möjlighet till golvvärme i vissa utrymmen bör finnas		
Skador på hörn inom byggnaden ska förebyggas		
Skador som uppkommer av påkörda dörrar ska förebyggas		
Vattenskador inne i lägenheter av stopp i toaletterna bör förebyggas		
Vattenskador i boendegruppernas kök i		

form av vattenskadade luckor och stommar ska förekommas		
Skador på material som ej tål avtorkning av vanligt förekommande desinfektionsmedel ska förebyggas		
Det ska enkelt gå att stänga av vattentillförseln till de boendes kök och badrum		

## Inomhusklimat

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Inomhustemperaturen ska vara minst +22 grader		
Inomhustemperatur ska gå att höja, över +22, under kallare årstider.		
Det bör gå att reglera temperaturen per lägenhet		
Komfortkyla ska finnas i gemensamhetsutrymmen per boendegrupp		
Komfortkyla bör finnas i andra delar av boendet		Lägenhet, Administrativa
Skölj- eller miljörum ska inte placeras i närheten av gemensamma utrymmen för att motverka att dålig lukt sprids.		
Utredning av luftflöden kopplat till smittspridning ska ske		

## Fönster

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Möjligheten för den boende att se ut på en vilsam miljö är positivt och ska eftersträvas.		

I bostadsytor och aktivitetsytor ska fönster utformas på sådant sätt att såväl rullstolsburna som sängliggande kan se ut		Ej nödvändigt i rum för välbefinnande
Vädringsfönster ska finnas i de privata och delade bostadsytorna och dessa ska vara säkrade mot olyckor.		
En dagsljusutredning ska ske vid byggnation av vård- och omsorgsboende för att säkerställa ljusinsläpp och vilken solavskärmning som behöver ske.		
Där de boende vistas ska fönstren ge ett rikligt ljusinsläpp		
Dagsljus bör komma in från två håll i gemensamhetsutrymmen.		
Öppningsbara fönster ska vara lätta att öppna och stänga för personer med olika funktionsnedsättning och personal.		
De öppningsbara fönstren ska vara utrustade med funktioner som möjliggör säkring mot olyckor.		
Fönster i lägenheten ska gå att öppna men ha säkrings-/låsfunktioner		
Fönstren ska vara försedda med persienner		
I lägenheten ska persienner ha förlängda handtag för att kunna justeras av person i rullstol		
Möjlighet till solavskärmning ska finnas i rum med datorarbetsplats.		
Fönsterbänk ska finnas i bostadsytorna men ej i kommunikationsytor.		
Fäste för gardinskena ska finnas vid alla fönster i bostadsytor, aktivitetsytor och alla administrativa arbetsrum.		



Fönster i korridorer ska inte placeras lågt		För att hindra att det upplevs som att korridoren fortsätter
---------------------------------------------	--	--------------------------------------------------------------

## Dörrar och passager

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Passager där boende, personal och anhöriga rör sig är försedda med automatisk dörröppnare som i första hand står uppställda med magnethållare kopplade till brandlarmsystem. Dörrens lås går att ställa i tre olika lägen; uppställd och olåst, stängd och olåst samt stängd och låst.		
Slagdörrar ska vara utrustade med hindersensor för att förhindra olycksfall.		
Stängningen ska ske med betryggande tidsmarginal för passage.		
Dörröppnaren ska kunna styras av personal med av- och på funktion.		
Dörrar ska ha fritt breddmått 90 cm, där inte annat anges i funktionsprogrammet		
Slagriktningen på dörrarna ska anpassas efter kommunikationen mellan utrymmena.		
Glasade dörrar i fasad ska ha samma låga bröstning som fönster		
Hänsyn ska tas till personer med nedsatt syn och personer med demenssjukdom vid utformningen av glaspartier.		
Dörrar inom de gemensamma utrymmena ska tillåta att personal kan ha god överblick över ytorna.		
Dörrar ska vara lättmanövrerade, ett enhandsgrepp ska räcka,		

d.v.s. det ska inte nödvändigt att vrida låsvred och trycka ner dörrhandtaget samtidigt.		
Lägenhetsdörrar bör inte vara placerade mitt emot varandra.		
Dörr till lägenhet: <input type="checkbox"/> ska vara möjlig för verksamheten att enkelt och direkt kunna ställa i tre olika lägen; Uppställd och olåst, stängd och olåst samt stängd och låst, <input type="checkbox"/> ska stängas automatiskt vid brandlarm, <input type="checkbox"/> ska inte utlösa något generellt larm ifall någon öppnar dörren, <input type="checkbox"/> ska ha tyst stängning för att inte i onödan störa eller oroa de boende.		

## Innertak

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Takhöjden vara så tilltagen att sprinkler och taktravers för taklyft inte påverkar rumsuppfattningen eller påverkar rörelsemöjligheten i rummet.		<i>Takhöjden i lägenheterna ska vara minst 2,6 meter, med undantag från biutrymmen, där det kan vara lägre, p.g.a. dolda installationer.</i>
För övriga ytor ska takhöjden ska vara funktionell för syftet av rummet.		<i>Takhöjden i de gemensamma delarna ska vara minst 2,7 meter.</i>

## Säkerhet, trygghet och beredskap

### Brandskydd

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
De lagkrav som är ställda på brandskyddet för ett vård- och omsorgsboende ska följas.		Enligt Boverkets byggregler, kapitel 5.215 om brandskydd, klassas ett vård- och omsorgsboende som verksamhetsklass 5B.
Larm och sprinkler ska med enkelhet kunna hanteras av personalen.		
De brandtekniska installationerna ska utformas så att hemligheten bevaras		
De brandtekniska installationerna ska ta hänsyn tas till annan teknik som också ska finnas i boendet.		Ex. Taklyft i lägenheterna.

### Beredskap

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Anslutning för nödvattenkoppling finns		Omfattning utreds inför varje byggnation.
Anslutning för reservkraft ska finnas		Ställning ska tas vid varje byggnation om fastigheten ska ha ett eget reservaggregat
Utredning är gjord med kommunens ansvarig för krisberedskap.		

### Trygghetsskapande teknik

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
I samband med ny- och ombyggnationer ska det alltid övervägas vilken teknik som kan användas för att stödja och främja		

boende, personal och verksamhet.		
Vård- och omsorgsboendet ska ha fiberanslutning.		
Vård- och omsorgsboendet ska ha full mobiltäckning inomhus/utomhus		
Material ska väljas för att tillgodose framtida teknikers krav, så som 5G.		
Vård- och omsorgsboendet ska vara utrustat med trådlöst nätverk för verksamhet, boende och besökare.		
Varje lägenhetsinnehavare ska ges möjlighet att teckna egna abonnemang för telefon, TV, internet etc.		

#### Trygghetsskapande teknik för de boende:

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
ska göra det möjligt att tillkalla personal, både inifrån boendet och i den närliggande miljön,		
ska kunna anpassas efter individuella behov		till exempel med individanpassade larmknappar och rörelsesensorer
ska ge både passiva och aktiva larmmöjligheter. Aktiv larmning är när en boende medvetet aktiverar ett larm för att få hjälp från personal. Passiv larmning är när en boende inte gör en medveten aktivering av larmet, utan att larmet istället aktiveras genom till exempel en rörelse.		

#### Trygghetsskapande teknik för personalen:

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
ska ha bärbara larmmottagare i så stort		

antal som verksamheten behöver.		
ska kunna ta emot både aktiva och passiva larm, oavsett var i fastigheten eller den närliggande miljön, till exempel fastighetens trädgård, personalen befinner sig.		
ska visa vem som larmar, varifrån larmet kommer och vilken typ av larm det är		
ska ha funktioner för att larma vidare till fler kollegor för assistans, till exempel vid behov av dubbelbemanning.		
ska låta enhetens datakommunikation stötta och samordna, så att flera viktiga funktioner kan signalera till en och samma bärbara larmmottagare		

## Lås och passagesystem

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Låsbara utrymmen och lås ska på boendet anslutas till ett enhetligt låssystem		
Låsbara utrymmen och lås ska vara integrerat med den trygghetsskapande tekniken		
Låsteknik ska stödja att de boende kan vara så självständiga som möjligt i de miljöer de har tillgång till.		
De utrymmen som är för endast personal ska vara kopplade till det enhetliga låssystemet för att underlätta arbete och att traditionella lås med nycklar undviks.		

De system som installeras ska vara robusta och fungera även vid störningar och avbrott i infrastrukturförsörjningen.		
Låssystemet ska stödja kommunens generella arbete med låssystem		

## Rumsfunktioner

### Lägenhet

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Den ska upplevas trygg, trivsamt och överblickbar.		
Lägenheten ska kunna möbleras med personliga saker.		
Lägenhetsytan ska inrymma <input type="checkbox"/> hall <input type="checkbox"/> sov- och allrum med köksdel <input type="checkbox"/> badrum.		
Lägenheten bör vara 30–35 kvm.		
Arbetsmiljöverkets krav för fritt rörelseutrymme vid säng och i badrum ska tillgodoses.		
Fasta armaturer ska finnas i hall, badrum, sov- och allrum och i köksdel.		
Belysning ska planeras så att den går att modifiera med olika styrkor och utifrån olika möbleringar och användningsområden hänsyn behöver tas till travers i sovrum.		Fast armatur med ledplafond över den boendes säng som då kan justeras i olika färgtemperaturer. Underlätta arbete vid sängen såväl som skapa en mysig belysning.
Det ska finnas minst ett öppningsbart fönster och		

det ska kunna säkras mot olyckor.		
Det ska gå att se ut genom fönstret även om man är sängliggande eller sitter i rullstol.		
Fönsterbänkar och fästen för gardinuppsättning ska finnas.		
Fönster ska förses med solavskärmning och insynsskydd i solutsatta fönster.		
Förvaring av läkemedel ska finnas i ett låsbart skåp som ska vara integrerat med fastighetens passagesystem.		
Lägenheten ska vara förberedd med nät för TV, IT, telefoni och kommande välfärdsteknik.		
Lägenheten ska vara väl försedd med eluttag för både egen inredning och belysning samt för tekniska installationer.		
I de fall lägenheten ska kunna nyttjas som parboende, ska en dörr mellan intilliggande lägenhet upprättas.		
Golvmattan i lägenheten ska vara uppvikt mot vägg för att förebygga skador.		
Ovanpå den uppvikta mattan skall golvsöcket placeras.		
Hörn ska vara skyddade och klädda i samma nyans av trä som golvsöcket.		Kräver att sockel inte är målad
Takhöjder ska anpassas så att nödvändig teknisk utrustning som takliftar och sprinkler ges utrymme utan att inskränka på rymden i boendet.		

**Entré och hall**

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Utanför den boendes lägenhetsdörr ska det finnas namnskylt		Namnskylt kan eventuellt vara belyst
Utanför den boendes lägenhetsdörr ska det finnas tittskåp.		
Dörren till lägenheten ska vara av typen enkeldörr		
Dörren till lägenheten ska vara tillräcklig bredd för att en stor rullstol enkelt ska kunna passera.		
Dörren till lägenheten ska vara kontrasterad		
Dörren till lägenheten ska vara försedd med lås enligt kapitlet trygghetsskapande teknik.		
Dörren till lägenheten ska vara tystgående för att underlätta vid nattlig tillsyn.		
Ringklocka ska kunna stängas av inifrån lägenheten.		
Ringklockan bör både kunna signalera genom ljud och ljus		
I hallen ska finnas plats för gånghjälpmedel		
I hallen ska finnas hatthylla som är lätt att flytta i höjd beroende på om den boende är sittande i rullstol eller inte.		
Minst tre garderober med plats för förvaring och ett städsåp.		
Ett säkerhetsskåp ska finnas för den boendes värdesaker <input type="checkbox"/> Säkerhetsskåpet ska vara monterad på en höjd så att det är tillgängligt för boende sittande i rullstol.		Lämpligen i en av garderoberna



<input type="checkbox"/> Skåpet ska vara försett med kod (i så fall med nyckelreserv) eller taggsystem.		
---------------------------------------------------------------------------------------------------------	--	--

### Sov- och allrum

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
En vårsäng ska kunna placeras både utmed vägg och ut från vägg med åtkomlighet för personal från båda sidorna.		
Vid parboende ska två sängar rymmas.		
Rummet ska vara utrustat med travers samt förberett för laddmöjlighet. Volym av tillhörande traversmotorer bedöms efter behov.		
Travers ska stödja olika placeringar av säng i rummet		
Eluttag vid säng ska finnas.		
Övriga uttag, som el- och IT-relaterade uttag, ska vara infällda.		
Ytskiktet på väggen vid sängplatsen ska vara av ett extra hållbart material som är lätt att hålla rent och renovera.		
Rörelselampa ska placeras i närheten av badrummet och ska förse ett vägledande ljus till toaletten vid mörker.		
Rummet ska kunna möbleras med platser för social samvaro: bord, stolar och soffa/fåtölj.		
Tavlor ska kunna hängas upp utan att orsaka hål i väggar.		Upphångningslist/tavellist på samtliga väggar

**Pentry**

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Pentryt ska ha <input type="checkbox"/> diskbänk med ho <input type="checkbox"/> kylskåp med frysack <input type="checkbox"/> utrymme för kaffemaskin/kokplatta. <input type="checkbox"/> skåp <input type="checkbox"/> lådor		
Det ska finnas funktioner som förhindrar skada genom vatten eller brand. <input type="checkbox"/> Timerfunktion ska finnas för eluttag ovan pentrys diskbänk. <input type="checkbox"/> Ledningar för vattentillförsel ska utrustas med lättåtkomlig avstängningsventil.		
Fast belysning		
Överskåpet bör vara av typen vitrin.		Med belysning

**Badrum**

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Badrummet ska vara lättåtkomligt		
Tydlig kontrastering ska finnas bakom <input type="checkbox"/> tvättställ <input type="checkbox"/> toalettstol <input type="checkbox"/> dusch <input type="checkbox"/> handtag <input type="checkbox"/> Även wc-sits bör vara kontrasterad.		
Ledningar för vattentillförsel ska utrustas med lättåtkomlig avstängningsventil.		
Toalettstolen bör vara höj- och sänkbar.		Bör vara eldrivet

Toalettstolens placering i badrummet bör vara mittemot dörren		
Toalettstolen ska ha integrerade uppfällningsbara stödhandtag		
Toalettstolen ska ha fria ytor vid sidorna så att personal kan hjälpa från båda håll, samt att måttet ska ge utrymme för personalen att dra in en rullstol vid sidan av toalettstolen och sedan passera förbi.		
Tvättställ ska ha plana avställningsytor på båda sidor		
Tvättställ ska vara höj- och sänkbart		
Tvättställ ska ha ettgreppsblandare med tydlig markering för varmt och kallt vatten		
Tvättställ ska ha översvämningsskydd.		
Ovanför tvättställ ska det finnas ett skåp med spegel som kan täckas för vid behov		Täcks förslagsvis med ett jalusi
Spegelglaset ska kunna justeras för att personer i rullstol ska kunna se sig själva i spegeln.		
Duschplats ska rymma duschstol och plats för hjälpande personal.		
Skena för duschdraperi ska finnas.		
Handdukstork ska finnas.		Utred el eller vatten, miljöperspektiv
Stödhandtag ska finnas och utformas med hjälp av kompetens inom området.		
I badrummet ska det gå att tvätta och torktumla i maskin.		Följ upp på om tvättmaskin med torktumlarfunktion, yteffektivitet.
Tvättmaskinen ska placeras på upphöjda ben för bästa tillgänglighet och		

ska även ha barnsäkerhetsspärr.		
Hänganordning för enstaka plagg ska finnas.		
Badrummet bör ha en högre temperatur än resten av lägenheten, exempelvis genom komfortgolvvärme eller någon form av infravärme.		
Skåp för förvaring ska finnas, ett av typen överskåp och ett ska vara vägghängt högskåp.		
Badrummet ska vara försett med eluttag för laddning av eltandborste m.m.		
I badrummet ska det finnas ett eget, diskret skåp/utrymme för personalens hygienartiklar, som handskar, handdesinfektion. Gärna som genomgångsskåp från hallen direkt in i badrummet.		
Ytan för badrummet ska uppfylla tillgänglighetskraven, arbetsmiljökraven och en praktisk funktion av ytan.		
Det som är väggmonterat i badrummet skall vara förstärkt så att det tål att brukaren kan nyttja det som stöd när hen reser sig.		
Alla vred och handtag skall vara anpassade för personer med funktionsnedsättning.		
Golv materialet ska vara stegsäkert och lättstädad.		
Arbetsmiljöverkets krav för hygienutrymme inom särskilda boenden skall följas.		
Utformningen av rummet ska tillgodose utrymme för två personal som hjälper en brukare i olika situationer		

Yta för att personal skall kunna passera bakom brukare i rullstol som sitter framför handfat skall finnas.		
------------------------------------------------------------------------------------------------------------	--	--

## Gemensamma utrymmen på boendegruppen

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Boendegruppen ska bestå av ett antal lägenheter direkt placerade runt gemensamma ytor som ligger centralt.		
De gemensamma utrymmena består av <input type="checkbox"/> kök <input type="checkbox"/> närförråd <input type="checkbox"/> matplats <input type="checkbox"/> vardagsrum		Något mindre utrymme där två till tre personer kan sitta tillsammans ska också finnas inom boendegruppen, kan ske inom vardagsrummet.
Genom sin placering, storlek, utformning och möblering ska rummen upplevas som bostadens hjärta.		
Utrymmena har en hemlik och varm karaktär		
Utrymmena har bra och anpassad belysning		
Utrymmena har god ljudmiljö		
Hänsyn ska tas till svängrum för rullstolar och andra hjälpmedel		
Gemensamma utrymmen ska vara rymliga och väl utrustade så att de på ett fullgott sätt kompenserar för inskränkningarna i de enskilda bostadslägenheternas kök och vardagsrum.		
Belysning planeras så att den går att modifiera efter olika möbleringar och användningsområden.		
En god arbetsbelysning ska kunna uppnås när behov finns.		

Rummen ska kunna möbleras med variationsmöjligheter och därför ska el och andra tekniska installationer fungera oavsett placering.		
Dagsljus ska komma in från två håll i de gemensamma utrymmena för att skapa en ljus och luftig miljö.		
Varje boendegrupp ska ha tillgång till balkong/uteplats för utevistelse och samvaro. Dessa kan delas mellan boendeenheter.		

## Kök

Vid varje projekt fattas beslut om övergripande lösning för kök och matberedning för hela boendet. Valet påverkar utformningen av köket i boendegruppen, där dimensionering och utrustning behöver anpassas efter vald lösning.

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Oavsett om boendet innehar ett tillagningskök eller mottagningslösning ska köket i boendegruppen utformas för viss måltidsberedning och mottagning av färdiglagad mat.		
Omfattning av diskbänk och hoar avgörs utifrån måltidsberedningslösning. Diskbänk ska vara rostfri och bör också ha kant mot vägg. Blandare bör vara av typen med utdragbar pip.		Om mycket disk: En av diskhoarna bör vara stor nog att hantera rengöring av ett bläck i storleken 33*27*20 cm.
Bra och rejäla arbetsytor ska finnas som delvis är tillgänglighetsanpassade.		Arbetsytor efter måltidsberedningslösning
Det bör finnas en kompletterande köksö.		
Det ska finnas tillräckligt med tillgänglighetsanpassat utrymme för den boende att kunna delta i aktiviteter i köket		Hänsyn behöver tas till hygienrutiner

Eluttag ska finnas på flera ställen vid arbetsbänkar och eventuell köksö.		
Två separata eluttag för hushållsmaskiner/kaffebryggare ska förses med timer.		
Bänkskåp ska ha lådsystem för porslin m.m.		
Förvaringsutrymme för torra livsmedel ska finnas och kan vara gå-in-skafferi eller skafferiskåp med lådsystem med åtkomst från två håll.		
Luckor och skåp bör vara av typen högtryckslaminat.		
Plats för matvagnar ska finnas samt eluttag i anpassad höjd till dessa.		
Kärl för brännbart och komposterbart avfall bör placeras under diskbänk.		
Möjlighet till källsortering i rullbackar ska finnas dolt under arbetsbänk.		
Ingen sockel och golvmatta ska vara uppvikt mot vägg.		
Spis ska vara av typen induktionshäll med spisvakt		
Induktionshällen bör ej ha en fasad kant.		
Varmluftsgugn ska finnas		
Mikrovågsugn ska finnas.		
Köket ska förses med kylar och frysar, dimensionering efter måltidsberedningslösning		
Diskmaskin ska vara snabb och tystgående och ergonomiskt placerad.		
Minst ett låsbart skåp ska finnas i köket. <input type="checkbox"/> Låsen bör vara integrerade med fastighetens passagesystem.		
Minst två låsbara lådor ska finnas i köket. <input type="checkbox"/> Låsen bör vara integrerade med fastighetens passagesystem.		

**Matplats**

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Matplatsen ska ligga i anslutning till köket.		
Måltidsmiljön är lugn och avskild		
Matplatsen ger möjlighet till flexibel möblering utifrån varierande behov.		
Möblering ska kunna varieras i större och mindre grupper.		
Möblering bör kunna tillåta att två boendegrupper kan sitta tillsammans.		
Matplatsen ska dimensioneras så att de boende kan sitta tillsammans med personal.		
Dimensionering ska även göras med hänsyn till antalet rullstolsburna.		
Alla matbord ska vara fyrkantiga och alla stolar ska ha karm.		

**Närförråd**

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Utrymme för boendegruppens tillhörigheter och förbrukningsvaror		
Förråden ska förses med hyllor eller i vissa fall skåp med utdragsbackar.		



**Vardagsrum**

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
I vardagsrummet ska det gå att se på TV		
I vardagsrummet ska det finnas hörslina		
Möblering ska kunna varieras i större och mindre grupper		
Dimensionering ska även göras med hänsyn till antalet rullstolsburna.		
Vardagsrum ska dimensioneras så att de boende kan sitta tillsammans med personal.		
Vardagsrummet ska möjliggöra att två till tre personer ska kunna sitta avskilt.		

**Balkong/uteplats**

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
En gemensam balkong/uteplats där de boende samt flera personal får plats samtidigt ska finnas i anslutning till de gemensamma utrymmena.		
Balkong/uteplats kan delas mellan boendegrupper/per boendeenhet		
Utrymmet ska ha goda solförhållanden		
Utrymmet ska erbjuda lä		
Utrymmet ska erbjuda skugga		
Balkongen bör vara inglasad		
Dörr till balkong/uteplats ska vara av typen entrédörr/ytterdörr.		
Utrymmet ska vara hemtrevligt		

Balkongens hårda ytor, så som betong, ska bekläs i material av trä för att uppnå en varm känsla.		
--------------------------------------------------------------------------------------------------	--	--

### **Gemensamma ytor för boendeenheten (minst två boendegrupper)**

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Placeringen är sådan att flera boendegrupper kan nyttja funktionerna i detta utrymme		
Det ska finnas dörrar som kan öppnas upp mellan boendegrupperna och möjliggöra samarbete och gemensamma aktiviteter.		
Det ska finnas <input type="checkbox"/> Dokumentationsutrymme för personal <input type="checkbox"/> Personaltoalett <input type="checkbox"/> Städ-, avfalls- och sköljrum <input type="checkbox"/> Materialförråd		

### **Dokumentationsrum för personal**

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Utrymmet har plats för skrivbordsplatser		
Rummet ska gå att låsa.		
Insynen i rummet från korridor ska vara begränsad.		

### **Personaltoalett**

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Det finns minst en gemensam personaltoalett i utrymmet		Se specifik bilaga

**Städ-, avfalls- och sköljrum**

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Det ska finnas minst ett sköljrum med spoldesinfektor per våningsplan.		
Beroende på avstånd till miljörum, ska det även i sköljrummen, ges utrymme för mellanlagring av källsorterat material och plats för vagnar.		
Spoldesinfektor ska finnas, utrustad med ren och oren arbetsyta		
Rummet ska utrustas med ren och oren sida enligt Vårdhygiens föreskrifter		
Rummet bör planeras efter ett arbetsflöde som säkerställer smutsigt in och rent ut.		
Rummet ska kunna låsas.		
Ventilationen ska vara väl dimensionerad.		
Rummet ska vara tröskelfritt och ha plats för städvagn och dammsugare.		
Utslagsvask ska finnas för att kunna fylla och tappa ur vid manuell städning.		
Det ska finnas hyllor på vägg för förbrukningsmaterial och kemikalier.		
Det ska finnas redskapsfästen och krokar för upphängning av moppskaft, borstar m.m.		
Redskap för städ av boendegruppernas kök och gemensamhetsutrymmen ska tydligt separeras.		

**Materialförråd****Städ-, avfalls- och sköljrum**

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Utrymme för bland annat förbrukningsmaterial som kan samnyttjas av boendegrupperna på samma våningsplan.		
Förråden ska förses med hyllor och skåp med utdragsbackar.		
Rummet ska vara låsbart		

**Gemensamma utrymmen för hela boendet****Huvudentrén**

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Det ska finnas en huvudentré		Personalen använder denna
Entrén ska vara tillgänglig <input type="checkbox"/> utan nivåskillnader <input type="checkbox"/> Snubbelfritt skrapgaller, eller motsvarande, ska finnas i anslutning till entrédörren. <input type="checkbox"/> ishalka ska förebyggas <input type="checkbox"/> värmeslingor eller motsvarande ska finnas vid anslutningsplatser för på- och avstigning i direkt anslutning till entré		
Entrén ska vara tydlig/väl synlig <input type="checkbox"/> Ingångar ska vara väl skyltade och upplysta.		
Entrén ska vara välkomnande		
Det ska vara intuitivt lätt att orientera sig om hur man tar sig vidare i byggnaden		
Entrén ska ge möjlighet till att vila och vänta		

Från väntplatser ska man exempelvis kunna se när färdtjänsten kommer		
Entrén ska utvändigt vara försedd med skydd för regn och blåst.		
Cykelställ ska finnas nära entrén		
Parkeringsplatser ska finnas nära entrén.		
Parkeringsplatserna ska vara försedda med laddningsmöjligheter för elbilar.		
Huvudentrén ska vara skyddad mot att obehöriga kommer in i byggnaden.		
Entrén ska ha <input type="checkbox"/> Slussfunktion <input type="checkbox"/> Dörrautomatik <input type="checkbox"/> Kodlås <input type="checkbox"/> porttelefon med kamera <input type="checkbox"/> Funktionerna ska vara integrerade med fastighetens passagesystem.		
RWC ska finnas vid huvudentré.		
Postfack ska finnas till <input type="checkbox"/> varje boendegrupp <input type="checkbox"/> för administrationen.		
Förråd för transportrullstolar med möjlighet att laddas samt tryckluftspumpa ska finnas vid entrén.		
Det bör finnas förråd med möjlighet att ladda batteri för elcyklar.		
Väggutrymme för anslagstavlor för information ska finnas		
Plats för informationstavlor via IT-system ska finnas.		
Entrén ska ligga avskilt från varuhanteringsområdet.		
Material och dörrmiljöer ska dimensioneras för hög		

användningsgrad samt påverkan av klimatet.		
Alternativ entré ska vara möjlig för att kunna möjliggöra flöden vid smittspridning		

### Korridorer

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Det ska finnas promenadvägar inomhus med platser för vila		
Korridorer ska utformas så att de inte upplevs som långa och enformiga.		
Det ska vara enkelt att ta sig fram i korridoren och möten ska enkelt kunna ske, även för personer som sitter i rullstol.		
Korridorerna bör leda den boende tillbaka till utgångspunkten.		
Vid byggnation i flera plan bör det vara olika färgsättningar på våningsplanen för att underlätta orientering		
Fria siktlinjer och bra orienterbarhet ska eftersträvas.		
Ledstänger ska finnas i korridorer och bör vara utrustade med belysning.		
Belyst namnskylt och tittskåp ska finnas vid varje lägenhetsdörr.		
Vägg- och hörnskydd ska monteras där risk för slitage föreligger.		

### Trappor och trapphus

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Det ska finnas promenadvägar inomhus med platser för vila		
Trapphusen ska genom färgsättning och utformning bidra till att kännas trivsamma		
Det ska vara samma golvfärg i trapphuset som anslutande yta		
Varje trapp mellan våningsplan bör medge möjlighet till vila halvvägs		
Trappor ska kunna användas till gångträning och det ska vara enkelt att assistera en boende.		
Trappan bör vara rak istället för svängd då det är lättare att assistera en boende ner för en sådan trappa.		Det vill säga inte spiral
Trappan ska vara försedd med hinder som förebygger att man oavsiktligt kan rulla ner med sin rullstol.		

### Hissar

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Personer med olika funktionsnedsättningar ska självständigt kunna utnyttja hissens funktioner på ett tryggt och säkert sätt.		
Hiss ska vara lokaliserad i de allmänna ytorna, om det finns fler hissar kan de lokaliseras inom andra ytor där bra funktion uppnås.		
Transportdimensioneringen är sådan att boende och		

personal som ämnar tex. delta i en gemensam aktivitet som är på ett annat våningsplan kan förflytta sig till aktiviteten inom 10 minuter.		
Hiss ska inte ha någon spegel.		
I hissen ska det finnas ledstång att stödja sig mot och en fällbar sits att sitta på.		
Hissinredningen tål stötar och påkörningar av rullstolar, vagnar, möbler mm.		
Hissknapparna är enkla och informativa.		
Hiss/ar ska underlätta enkel och snabb hantering av varutransport.		

### Tvättstuga

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Det ska finnas minst en tvättstuga att nyttja för hela huset.		
Ventilationen ska vara väl dimensionerad för att säkerställa en god arbetsmiljö när personalen ska arbeta i lokalen en längre stund.		
I varje tvättstuga ska det finnas möjlighet att tvätta och torka större/grövre textilier		
I varje tvättstuga ska det finnas möjlighet att tvätta och torka större volymer.		
Maskiner som kan förebygga smittspridning i form av MRSA bör övervägas.		
Tvättstuga ska delas in i en smutsig sida och en ren sida.		



Det ska finnas handfat		
Det ska finnas tvättho		
Det ska finnas arbetsbänk		
Det ska finnas strykbräda		
Det ska finnas lakansträckare		
Det ska finnas tvättlinor		
Ytterligare en tvättstuga för arbetskläder finns i anslutning till personalens omklädningsrum.		

### Rum för aktiviteter

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Minst ett större aktivitetsrum ska finnas		Aktiviteter som exempelvis gruppgymnastik, allsång, andakter, datorundervisning, filmvisning och fikaverksamhet ska kunna förekomma.
Rummet ska enkelt kunna ställas om till olika aktiviteter		
RWC ska finnas i anslutning.		
Rummet ska kunna mörkläggas.		
Det ska finnas <ul style="list-style-type: none"> <li><input type="checkbox"/> Hörslina</li> <li><input type="checkbox"/> mikrofon</li> <li><input type="checkbox"/> högtalarsystem</li> <li><input type="checkbox"/> projektor</li> </ul>		
Rummet ska vara utrustat med pentry där enklare fika kan tillredas.		
För att kunna göra snabba omställningar av rummet ska det finnas ett förråd i direkt anslutning där stolar och bord ska kunna förvaras på ett enkelt sätt.		
Rummet ska vara försett med hemlik belysning snarare än bara lysrör.		

**Rum för välbefinnande**

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Det ska finnas ett rum där boende kan uppnå välbefinnande genom avkoppling, rekreation och kroppsvård.		Exempelvis hårvård och fot- och nagelvård.

**Rum för träning**

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Mindre rum för bedömning av funktionsförmåga som görs av fysioterapeut och/eller arbetsterapeut ska finnas.		
Träning för de boende, enskilt eller i liten grupp, med enklare träningsredskap som barr, motionscyklar, brits och hantlar ska finnas.		
Förvaringsmöjligheter för mindre träningsredskap som bollar, gummiband osv ska finnas.		
Golvet ska anpassas för rummets användning.		Både för personer i rullstol och inte

**Läkemedelsrum**

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
På boendet ska ett separat läkemedelsrum för förvaring och hantering av läkemedel, även kyllda, finnas.		
Rummet ska vara anpassat till verksamhetens omfattning och användas till förvaring och iordningställande av läkemedel.		
Rummet ska inte ha fönster		

Rummet ska ha god arbetsbelysning		
Rummet ska vara väl ventilerat		
Rumstemperaturen ska vara väl reglerad och den får inte överstiga 25 grader.		
Rummet bör vara utrustad med separat kyla för att förhindra att temperaturen överstiger 25 grader.		
Rummet ska vara låsbart, då endast behöriga sjuksköterskor har tillträde.		
Låssystemet ska vara utrustat med passagekontroll.		
Fullt utrustat handfat med armbågsreglage ska finnas i direkt anslutning innanför dörren.		
Rummet ska vara utrustat med ett läkemedelskylskåp.		
Ett separat skåp för narkotikaklassade läkemedel med ett låssystem utrustat med passagekontroll och spårhet ska finnas.		
En arbetsbänk med en yta som ska tåla att spritas av för tillredning av läkemedel ska finnas.		
Under arbetsbänken ska det finnas plats för två provtagningsvagnar och praktiska lådor.		
Det ska finnas plats för hyllor ovanför arbetsbänken samt för högskåp för förvaring.		
Placeringen av rummet ska vara i direkt anslutning till hälso-och sjukvårdspersonalens kontor.		

**Desinfektionsrum**

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Det ska finnas ett desinfektionsrum för disk av flergångsmaterial.		
Placering ska vara i anslutning till läkemedelsrummet och hälso-och sjukvårdspersonalens kontor		
Rummet ska vara utrustat med diskdesinfektor och en tillhörande rostfri bänk med ho.		
Diskdesinfektorn ska kunna placeras så att krav på ren respektive smutsig yta på bänken kan uppfyllas.		
Bänkutrymme för rent respektive smutsigt material ska finnas på var sida av diskdesinfektorn.		
Litet kylskåp för förvaring av prover ska finnas.		
Fullt utrustat handfat med armbågsreglage ska finnas.		

**Sterilförråd**

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Det ska finnas en mindre förrådsyta för olika omläggingsmaterial som ska kunna nås av personal i huset.		
Placering i anslutning till hälso-och sjukvårdspersonalens kontor		
Förrådet ska vara utrustat med förvaringsskåp		
Förrådet ska vara utrustat med bänkyta		

### Eventuellt tillagningskök

Om driftsformen ska vara tillagningskök behöver dimensionering för ett sådant ske utifrån boendet storlek och antal portioner. Med tillagningskök behöver funktioner för personalytor kompletteras.

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Tillagningskök ska ligga i anslutning till varuleveranser, mottagningsrum och livsmedelsförråd.		
Det ska finnas intag för vagnar		
Det ska finnas förvaring av frysprodukter i frysskåp		
Det ska finnas uppkningsbänkar		Rostfritt
Det ska finnas vägghyllor för förvaring		Rostfritt
Det ska finnas städsåp		Rostfritt
Det ska finnas förvaring av torrvaror i torrförråd med rostfria hyllställningar		Torrförråd
Det ska finnas kylskåp		
Arbetsbänk ska vara rostfri med ho		Dimensionering behöver anges
Det ska finnas plats för grönsaksskärare och visp- och blandningsmaskin på arbetsbänk		
Det ska finnas höj- och sänkbart stekbord		
Det ska finnas kombiugn		
Det ska finnas induktionsspis		
Överhyllor ska finnas vid spis-ugn och vara rostfria		
Nedkylningsskåp ska finnas under arbetsbänk		
Skåp för specialkost ska finnas		
Spis med varmluftsugn ska finnas för specialkost		
Rostfri bänk med ho ska finnas för specialkost		
Diskrum ska finnas		

Inmatningsbänk med ho med förspolningsdusch ska finnas		+ term.blandare
Huvuddiskmaskin ska finnas med automathuv		
Utmatningsbänk inklusive rostfria vägghyllor ska finnas vid diskstation		
Rostfria vägghyllor ska finnas i disktrum		
Det ska finnas en vagnhall för vagnar till boendegrupperna		
Det ska finnas plats för och finnas värmevagnar		
Det ska finnas kylskåp i anslutning till vagnar		
Det ska finnas rostfria vägghyllor i vagnhallen		
Det ska finnas golvrengöringsaggregat		
Möjlighet för ombyte ska finnas för personalen		
Möjlighet för tvätt av arbetskläder ska finnas för personalen		
Toalett ska finnas i anslutning till köket		
Centralkyla och kylmaskiner ska anpassas för tillagningskök i fläktrum		
Gemensam service på kommunledningskontoret ska involveras i utformningen av tillagningsköket		

## Administrationsutrymmen

### Kontor för chef och samordnare

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Det finns ett enskilt kontor för chef		
Det finns ett enskilt kontor för samordnare		

Placeringen av kontoren är i anslutning till varandra		
Kontoren är utrustade med skrivbordsplats att tillgå för planering och administration		
Utrymme för kopiator och kontorsmaterial placeras i närheten av kontoren och samnyttjas av hela huset.		

### Kontor för hälso- och sjukvårdspersonal

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Det ska finnas ett gemensamt kontor för sjuksköterskor, arbetsterapeut och fysioterapeut/sjukgymnast		
Placering är i direkt anslutning till <input type="checkbox"/> läkemedelsrum <input type="checkbox"/> desinfektionsrum <input type="checkbox"/> sterilrum		
Placering är i närheten av boendeenheter		
Placering är i närheten av samtalsrum		
Sekretessbelagda samtal och uppgifter ska kunna hanteras i rummet. Rummet ska vara av hög ljudstandard.		
Insynen i rummet från korridor ska vara begränsad		

### Samtalsrum

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Det ska finnas samtalsrum till vårdplaneringar och andra sekretesskänsliga samtal.		

Sekretessbelagda samtal och uppgifter ska kunna hanteras i rummet. Rummet ska vara av hög ljudstandard.		
Ska kunna möbleras så att personer sitter runt ett bord		
Rummet ska vara utrustat med digital AV-utrustning.		
Insynen i rummet från korridor ska vara begränsad		

## Personalutrymmen

### Omlädningsrum

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Det finns omlädningsrum		
I omlädningsrummet finns möjlighet att byta om		
I omlädningsrummet finns möjlighet att gå på toaletten		
I omlädningsrummet finns möjlighet att duscha		
Omlädningsrum ska innehålla omlädningsskåp för olika personalkategorier.		
Arbetsgivaren tillhandahåller arbetskläder och hygienföreskrifter ska följas.		
Det ska finnas möjlighet att låsa in personliga värdesaker på arbetsstället.		
Omlädningskåpen/värdeskåpen bör utrustas med eluttag för laddning av exempelvis mobiltelefoner.		

### Tvättstuga och förråd

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar



Tvättstuga för arbetskläder ska finnas i anslutning till omklädningsrummen.		
Förråd för arbetskläder ska finnas i anslutning till omklädningsrummen.		

### Personal matsal

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Det ska finnas personal matsal		
Det ska finnas genomtänkta personflöden, så krockar mellan de som värmer mat, de som lämnar avfall, de som diskar, de som hämtar kaffe eller te inte uppstår.		
Personal matsalen utrustas så att man <input type="checkbox"/> ska kunna äta <input type="checkbox"/> ta sin rast		<i>Matsalen kan med fördel delas upp med matbord på en del och fåtölj/soffor på en annan.</i>
Personalrum dimensioneras utifrån antalet arbetstagare som beräknas använda lokalen samtidigt.		
Närhet till WC ska finnas.		

### Vilrum

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Vilrum ska finnas för personalen		
Plats ska finnas för <input type="checkbox"/> säng <input type="checkbox"/> sängbord <input type="checkbox"/> stol		

### Avfallshantering och källsortering

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Avfallshanteringen ska organiseras så att hygienisk och personaleffektiv hantering		

uppnås samtidigt som kommunens riktlinjer ska uppfyllas.		
Det är viktigt med ett rationellt och effektivt flöde för tungt och luktande avfall.		
På ett vård- och omsorgsboende är det brännbara avfallet mycket skrymmande och utrymme ska finnas för detta		
Om avståndet till miljörum/miljöhus är stort, bör invändiga mellanstationer för temporär lagring skapas.		
Om miljörummet är utomhus ska avståndet minimeras.		
Miljörummet ska ligga så att man inte behöver passera huvudentrén med soporna.		
Miljörummet ska ligga i direkt närhet till varuhanteringsrummet.		
Avfallsföreskrifter ska följas.		
Avfallshanteringen ska vara arbetsvänlig för personal.		
Det måste finnas ytor för alla fraktioner som krävs för källsortering, både där avfallet uppstår på enheterna, i anslutning till enheterna och vid den plats där avfallet slutligen lämnas.		
Miljörummet ska vara väl ventilerat och golvet ska vara enkelt att hålla rent.		
Rummets väggar ska vara försedda med påkörningsskydd.		
Möjligheten att ordna sopnedkast för den mest voluminösa och tunga avfallsfraktionen bör utvärderas.		

## Varumottagning och förvaring

### Leveransentrén

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar

Mottagning av varor ska inte ske genom boendets huvudentré utan via separat leverensentré.		
Entrén ska utformas på ett sätt som lämpar sig för att ta emot bl.a. gods bestående av tex förbrukningsartiklar, matvagnar och hjälpmedel.		
Entrén bör utrustas med en låg plattform för att förenkla hantering för av- och pålastning från lastbil.		
Kommunens måltidsservice ska rådgöras		
Dimensionering behöver ske efter val av lösning för kök och måltidsberedning.		

### Varumottagningsrum

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Rummet ska förses med en arbetsbänk för av emballering.		
Rummet ska förses plats för matvagnar och elförsörjning för dessa.		
Det ska finnas uppställningsplats för lastpallar/lastvagnar som ska returneras.		
Rummet ska förses plats för rullvagnar för transport till och från boendegrupperna.		
Väggar ska utrustas med påkörningsskydd.		
Nivåskillnad mellan leveransentréns plattform och varumottagningsrummet ska vara tröskelfri.		
Dörr ska vara utrustad för tåla påkörning samt att uppställningsmöjligheter ska finnas.		
Rummet lokaliseras i direkt närhet till avfallsutrymmet		
Rummet lokaliseras i direkt närhet till livsmedelsförrådet		

Rummet lokaliseras i direkt närhet med en enkel kommunikationsväg till hiss		
Dimensionering behöver ske efter val av lösning för kök och måltidsberedning.		

### Livsmedelsförråd

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Livsmedlen ska förvaras i ett förråd med plats för kylar och frysar i anslutning till varumottagningsrummet.		
Nivåskillnad mellan varumottagningsrummet och livsmedelsförrådet ska vara tröskelfri.		
Praktiska vägghyllor för torrvaror ska finnas.		
Kylar och frysar ska vara anpassade för större volymer samt vara av typen för storköksmiljö.		
Dimensionering behöver ske efter val av lösning för kök och måltidsberedning.		

### Centralt städförråd

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Det ska finnas ett centralt städförråd		
Det ska finnas tvättmaskin		
Det ska finnas städvagn		
Det ska finnas kombiskurmaskin		
Det ska finnas utslagsvask (för att kunna fylla och tappa ur vatten vid manuell städning.)		
Det ska finnas hyllor på vägg för förbrukningsmaterial och kemikalier ska finnas.		
Det ska finnas redskapsfästen och krokar för upphängning av		

moppskaft, borstar med mera ska finnas.		
Rummet ska vara försett med nödvändiga installationer för dessa funktioner.		
Laddningsmöjligheter ska finnas		
Rummet ska vara låsbart		kemikalier

### Förråd för hjälpmedel

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Det ska finnas ett hjälpmedelsförråd för förvaring och justering av hjälpmedel.		
I rummet ska det finnas möjlighet för rengöring av hjälpmedel genom lätt avspolning och avtorkning.		
Rummet ska kunna delas i två sektioner, en för rengjorda hjälpmedel och en för orena hjälpmedel.		
Hjälpmedelsförrådet ska inrymma en höj- och sänkbar arbetsbänk		
Hjälpmedelsförrådet ska inrymma en däckpump (kompressor)		
Hjälpmedelsförrådet ska inrymma en verktygsvagn		
Hjälpmedelsförrådet ska inrymma verktygsförvaring.		
Det ska finnas belysning över arbetsbänken.		
Hjälpmedelsförrådet ska ligga i närheten av varumottagningsrummet.		
Det ska finnas praktiska vägghyllor och upphängningsanordningar		

### Lägenhetsförråd

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
I byggnaden ska det finnas utrymme för privata lägenhetsförråd		
Antal och storlek planeras in utifrån minimikrav.		

Brukaren ska kunna komma till lägenhetsförrådet med rollator/rullstol.		
------------------------------------------------------------------------	--	--

### Trädgårdsförråd

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Det ska finnas trädgårdsförråd		
Det ska finnas plats för säsongsrelaterade inventarier kunna förvaras, exempelvis plastgranar, trädgårdsmöbler, blomkrukor, spadar och krattor.		

## Utemiljön

### Trädgård

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Utemiljö ska uppmuntra boende och personal till utomhusvistelse		
Utemiljön ska erbjuda plats för både vila och aktivitet.		
Den ska ge tillgång till dagsljus och frisk luft.		
Utrustning, växter och gård ska gärna vara av en sådan typ att de stimulerar olika sinnen.		
Den yttre miljöns utformning och planering ska ha en planlösning som främjar öppen och socialt stimulerande atmosfär och miljö utan att de boendes trygghet och säkerhet äventyras.		
Trädgården ska avskärmas från omgivande miljöer.		
Trädgårdens avgränsningar ska göras med omsorg, det kan exempelvis göras med hjälp av häckar eller annan vegetation.		

Det är en fördel om trädgården gränsar till naturmark, då kan ett staket placeras en bit in i naturen.		
Avgränsningen ska inte skapa känsla av rastgård eller instängdhet.		
Boendets utemiljö ska vara anpassat för personer med fysiska och psykiska funktionshinder.		Viktigt med färgsättning även i trädgården. Undvika skarpa kontraster och skarpa svängar och nivåskillnader
Det ska finnas möjlighet att enkelt ta sig runt i miljön med rullstol och rullator.		
I planeringen ska hänsyn tas till användningen av gården för vinterbruk och olika väderlekar.		
Transport från lägenhet ut till trädgården ska vara enkel för den boende.		
Personal ska kunna ha uppsikt över trädgården och dess olika uteplatser.		
Balans behövs mellan sol och skugga och det ska beaktas vid placering och utformning av såväl byggnad och trädgård.		
I utemiljön ska den boende få utlopp för sitt fysiska behov av att röra på sig.		
Utemiljön ska vara trygg, ge möjligheter till social samvaro och aktiviteter.		

### Trädgårdens rum och gångar

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Det ska finnas en central större uteplats		
Det ska finnas flera mindre uteplatser		
Uteplatserna ska vara <input type="checkbox"/> vindskyddade <input type="checkbox"/> med möjlighet att sitta i såväl skugga som sol		

Den stora uteplatsen ska vara rymlig med plats för flera rullstolar och rullatorer		
Utformningen bör erbjuda olika karaktärer på växtligheten som bidrar till omväxling på liten yta		
ska vara placerad i ett område som personalen någorlunda enkelt kan överblicka		
De mindre uteplatserna ska möjliggöra enskildhet för boende och besökande		
De mindre uteplatserna ska placeras så att de är synliga för personalen		
Olika trädgårdsrum för olika aktiviteter med tydliga avgränsningar bör finnas för att stötta orienteringsförmågan		
Odlingsmöjligheter ska finnas.		
Rehabutrustning, exempelvis trappsteg ska finnas.		
Gångarna ska hjälpa de boende att ta sig mellan de olika rummen i trädgården.		
Gångarna ska utformas som slingor som leder tillbaka till utgångsläget och ha mjuka kurvor.		
Kanter mellan gångyta och gräsytor skall undvikas för att möjliggöra att de som vill kan lämna gången och gå ut på gräset.		
Gångstigar ska vara plana, kontrasterade, tydliga och lämpliga för rollatorer och rullstolar.		
Gångstigar ska ha lämpliga viloplatserska utmed vägen.		
Rampers lutning överstiger inte 1:20 (5 %).		
Det ska både undvikas material som är halt eller ser halt ut.		
Uppvärmning av gångar ska utredas om det kan bidra till ökad tillgänglighet året om.		
Markmaterialet ska vara ljust och enhetligt, skillnader mellan mörka/ljusa eller olika material kan upplevas svåra att passera.		



Naturmaterial som trä och sten eftersträvas.		
----------------------------------------------	--	--

## Växtval

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Växters blomning och färger ska ha en spridning över året och visa årstidsväxlingar.		
Träd, buskar och/eller perenner som ger ätbara frukter och bär ska finnas i trädgården.		
Träd, buskar och planteringar ska vara robusta, lättskötta och giftfria.		
Växtval ska ske med hänsyn till allergier		

## Utrustning utomhus

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Utemöbler, bänkar och bord skall vara anpassade för att lätt kunna resa sig ur samt vara tillgängliga för rullstolsburna.		
Utrustning ska finnas för att stimulera till aktivitet.		exempelvis boulebana, utegym i form av trappträning och gåbarr m.m.
Vattenutkastare ska finnas på lämpligt ställe		
Det ska finnas plats för julgran på lämpligt ställe		
Det ska finnas plats för flaggstång på lämpligt ställe		
Belysning ska finnas för att vägleda och trygga de boende och personal.		
Gångvägar och vistelseplatser utomhus ska vara belysta.		
Belysning bör även finnas för att bidra till visuella synintryck.		

## Parkeringsplatser

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Angöring för parkering ska finnas nära entrén för besökare.		
Parkering för personal ska finnas och dimensioneras efter behov.		
Vid entrén ska parkeringsplatserna förses med laddningsmöjlighet för bilarna.		
Cykelparkering ska finnas nära entrén		

## Övrigt

Ska- och börkrav	Krav uppfyllt ja/nej	Kommentar
Ekonomiskt stöd för byggnation som resulterar i att sluthyran blir lägre ska sökas		Ex investeringsstöd

# Inkomna synpunkter på Funktionsprogram för nytt vård- och omsorgsboende för äldre

## Innehåll

Inledning .....	2
Inkomna synpunkter .....	2
Fackliga representanter .....	2
Funktionsrätt Uppsala kommun.....	3
Växtval.....	4
Uppsalahem AB.....	4
Uppsala Pensionärsföreningars Samarbetsråd, UPS.....	5
Vårdhygien Akademiska sjukhuset.....	6

# Inledning

Dokumentet är en sammanställning av kommentarer som följande har lämnat:

- Fackliga representanter från Kommunal, Vårdhygien och Fysioterapeuterna
- Funktionsrätt Uppsala kommun
- Uppsalahem AB
- Uppsala Pensionärsföreningars samarbetsråd
- Vårdhygien, Akademiska sjukhuset

Ett utkast daterat 2020-10-27 skickades ut till ovan nämnda, förutom Fysioterapeuterna, i månadsskiftet oktober/november 2020. Funktionsrätt, Uppsalahem, Uppsala Pensionärsföreningars samarbetsråd och Vårdhygien inkom med kommentarer på den versionen. Kommentarer från fackliga representanter samlades in på möte 2021-03-17 med en senare daterad version, 2021-01-25, som var uppdaterad efter inkomna synpunkter från de övriga.

Synpunkterna har hanterats och funktionsprogrammet har kompletterats och förtydligats i vissa avseenden. En del av synpunkterna kommer hanteras projektspecifikt och är medlagda i underlag till funktionsspecifikation som kompletterar funktionsprogrammet. Vissa synpunkter som avser arbetssätt har inte tagits med i funktionsprogrammet så länge lokalerna möjliggör ett sådant arbetssättet.

## Inkomna synpunkter

### Fackliga representanter

Synpunkter inhämtade på möte 2021-03-17 med representanter från Kommunal, Vårdhygien och Fysioterapeuterna. Även Sveriges Arbetsterapeuter fick inbjudan och underlag men kunde inte delta. Underlaget till mötet var Funktionsprogram för nytt vård- och omsorgsboende för äldre, version daterad 2021-01-25.

- Det krävs även utveckling av arbetssättet för att kunna tillgodogöra sig funktionsprogrammet, exempelvis gällande teknik.
- Lärdomar till följd av Covid-19 behöver tas hänsyn till i kommande produktioner av särskilda boenden.
- Förråd behöver vara tilltagna och att det finns förråd även för de mer skrymmande inventarier som boendet kan behöva ha, exempelvis sängar. Viktigt att det följer hygieniska flöden och finns möjlighet till rengöring.
- Läkemedelsrummen behöver klara av varma somrar och ha goda beredningsytor. Är ofta trångt i nuvarande läkemedelsrum.
- Mötesrum bör inte ha glasade väggar då det behöver kunna hållas möten ifred.
- Glasväggar överlag är problematiskt.
- Dimensionering av administrationsytor behöver göras noggrant för att undvika att det blir för trångt för personal, vilket är fallet på flertalet boenden idag.

- Viktigt att det finns möjlighet för återhämtning för personalen. Det behöver finnas möjlighet till avkoppling som inte störs av de som använder matsalen för att äta eller om det hålls möten där.
- Bra om matsal även kan användas för APT.
- För varumottagning viktigt att leveranserna kan ske smidigt hela vägen in i byggnad och slutdestination.
- Inga särskilda synpunkter på mottagningskök eller tillagningskök, utan det är beroende av infrastrukturen runt om och organisering i kommunkoncernen.
- Positivt om lokalerna kan ställas om på sikt utifrån olika behov.

## **Funktionsrätt Uppsala kommun**

### **Övergripande**

Funktionsrätt anser, i enlighet med Uppsala kommuns *Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning*, att alla lokaler i Uppsala kommun ska vara tillgängliga för alla boende i kommunen och därför måste hänsyn tas till alla typer av funktionsnedsättningar. Detta gäller inte endast för de boende i vård- och omsorgsboendena utan även för personal som arbetar där och för besökande.

### **Generella anvisningar för ett vård- och omsorgsboende**

All information i de gemensamma ytorna, som tvättstuga, aktivitetsrum, välbefinnanderum, träningsrum, kök, matplats, vardagsrum, osv. behöver vara tillgänglig för alla som vistas i lokalerna, boende som anställda eller besökare. Därför behöver information och kommunikation göras på flera sätt. All skriven information bör ges i punktskrift. Hörslina bör finnas i alla områden där gruppaktiviteter kan tänkas hållas. All skriven information bör kompletteras med bildstöd, för tillgänglighet för personer med kognitiv funktionsnedsättning, alzheimer, demens, afasi, dyslexi, koncentrationssvårigheter, autism, m.fl.

### **Ljudmiljö**

Som man skriver i funktionsprogrammet är det viktigt att höga ljud och starka ljus undviks. Personer med olika neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF), som exempelvis autism, ADHD, ångestsyndrom, m.fl., personer med hjärntrötthet samt personer med syn- eller hörselskada är känsligare för starka sinnesintryck. Det kan lätt skapa utmattning, svårigheter att koncentrera sig och, i längden, öka risken för hjärt- och kärlsjukdomar hos dessa grupper.

### **Lägenhet**

Minst en lägenhet bör även hållas konstant fri från pälsdjur för potentiella boende med pälsdjursallergi.

### **Gemensamma utrymmen på boendegruppen**

I gemensamma utrymmen för boendegrupperna och för hela boendet samt för personalutrymmen krävs en miljö fri från starka dofter, som parfymer och doftande blommor, för att personer med allergier ska kunna vistas i miljöer på samma villkor som andra. De gemensamma miljöerna behöver även vara fria från pälsdjur. Detta för att personer, boenden, anställda och besökande, med pälsallergi ska få samma tillgänglighet till boendets alla miljöer. Vill en boende ha ett pälsdjur som sällskapsdjur eller som hjälpmedel, exempelvis ledarhund, så är detta självfallet möjligt inom det egna boendet men inte i gemensamma utrymmen.

### **Trädgårdens rum och gångar**

Gångarna i trädgården bör ha tydliga avgränsningar och vara av ett jämnt material så att en person med synskada lätt kan orientera sig med ledkäpp.

### **Växtval**

Även här krävs det att man undviker doftande blommor eller allergiframkallande växter, för att personer med allergier ska kunna vistas i miljöer på samma villkor som andra.

## **Uppsalahem AB**

### **Övergripande**

- Detta funktionsprogram redovisar vilken funktion ni vill uppnå, vilket är positivt. I vissa sammanhang är det svårt att urskilja vad som förväntas levereras av en fastighetsägare versus vad verksamheten själv tillhandahåller.
- Funktionsprogrammet behöver specificeras från projekt till projekt. Exempelvis: Antal boende, parboende ja/nej, antal boende per enhet, antal enheter, antal personal fördelat på olika roller, p-platser för besökare/personal, cykelställ, låssystem, beredskap, tvättmaskiner, mikrovågsugnar, källsortering, volym varutransporter med mer.
- Detaljplaner kan medge begränsningar för specifika objekt som kan kräva hantering och prioritering.
- Då detta ska vara ett generellt program och kommunen har höga ambitioner gällande hållbarhet så bör det övervägas om hållbarhet tydligare ska återspeglas i programmet och om det finns några specifika skall krav.

### **Önskat tydliggörande kring**

- Användningen av komfortkyla
- Om omställning till ändrad användning ska ske behöver det tydligare definieras till vad, inte alltid enkelt att beakta om det kräver stora planlösningssändringar.
- Materialval för ytskikt.
- Vilka utrymmen som ska ha golvvärme.
- Takhöjd
- Utformning för säkerhet och personlig integritet

- Vilken inredning och system som tillhandahålls av hyresgäst och vilken av hyresvärd
- Typ av passersystem föredras
- Alternativ för ändring i belysning i lägenhet.
- Utformning kopplat till rörelselampa i lägenhet i sov- och allrum som ska förse vägledning.
- Vilka funktioner i badrum som ska vara höj och sänkbara och där det ska finnas armstöd
- Spegelglas med justering för personer i rullstol.
- Förslag på kombimaskin istället för separat tvättmaskin och torktumlare.
- Uppfylla energikrav med golvvärme, komfortkyla och infravärme.
- Specifikation kring cirka ytor för rumsfunktion
- Tydliggörande kring promenadvägar inomhus
- Risk för målkonflikt i smal trappa där handledare nås samtidigt som någon ska kunna hjälpa till.
- Användning av hissar för olika funktioner
- Möjlighet till samnyttjande av aktivitetsrum-och välbefinnanderum
- Eventuella krav på fettavskiljare
- Eventuella krav på permobilförråd
- Hantering om det finns begränsningar i storleken på utemiljö.
- Eventuella krav på allergivänliga växter

## **Uppsala Pensionärsföreningars Samarbetsråd, UPS**

UPS AU har tagit del av utkastet till Funktionsprogram för vård- och omsorgsboende. Vi finner i stort sett programmet vara ett bra och välskrivet program som i stort överensstämmer i med UPS ambitioner och värderingar för vård och omsorgsboende.

Detta förslag till program gäller vid nybyggnation vad UPS förstår men vi anser det önskvärt att man vid eventuella ombyggnationer av befintliga vård och omsorgsboenden tar det slutgiltiga programmet i beaktande. Dock är ingenting så bra så att det inte kan göras bättre.

UPS har åsikter i vissa delar av handlingen och som handläggare har jag med rött skrivit in våra synpunkter och kommentarer, som vi önskar medtas i er slutliga version av handlingen.

För att förenkla för er att se UPS synpunkter/kommentarer är de inskrivna i dokumentet med rött och finns på sidorna: 8,10,11,12,13,14,17, 22.

Önskar ni ytterligare information? Förklaringar om UPS synpunkter går det bra att nå undertecknad per telefon på [xxx-xxx xx xx].

Karin Näslund-Westman  
Ordförande  
UPS  
Uppsala Pensionärsföreningars Samråd.

### **Om att arbeta på ett vård-och omsorgsboende**

Här saknar UPS dietister och hur den samverkan i så fall ska gå till med regionen. Nutritionen är oerhört viktig och bör planeras för.

## **Generella anvisningar för ett vård- och omsorgsboende**

Bostäderna bör byggas i områden där det finns naturliga grönytor att promenera gå eller sitta och vila i. De boende måste få närhet till naturen. Balkonger och liknande är inte tillräckligt.

### **Orienterbarheten**

Här måste hänsyn tas till de sk. gångarna de dementa som har ett stort behov till stor rörlighet då de annars kan bli svårhanterliga för personalen.

### **Ljusmiljö**

Erfaren bör tas personal med vid planeringen av ett boende.

### **Ljudmiljö**

För dementa kan höga ljudnivåer framkalla panik och ett utåt agerande, man blir känsligare för häftiga ljus som äldre.

### **Inventarier**

Ej allergiframkallande material.

### **Material och ytskikt**

Kravet bör finnas på att det är material som inte framkallar allergier, varken för boende eller personal.

### **Inomhusklimat**

Hur förbereds för en sommar som är het?

### **Trygghetsskapande teknik**

Hörselslingor, datorer med mm måste skyddas och förvaras på ett säkert så att inte de boende eller icke behörig personal kan komma åt och ändra på inställningar. Kontakter bör vara skyddade i gemensamma utrymmen. (typ barnsäkra)

## **Vårdhygien Akademiska sjukhuset**

### **Vårdhygien**

- För att kunna följa Socialstyrelsens föreskrift krävs att personalen har rätt förutsättningar så som att hållare för handdesinfektion sätts upp på rätt ställen.
- Ytbeläggningar, inredning och fast utrustning ska vara lätta att rengöra och tåla desinfektionsmedel. Stöd till rumsfunktionsprogram för särskilda boendeformer finns i BOV – Bygghälsa och Vårdhygien som publiceras av Svensk Förening för Vårdhygien.



- Dialog med vårdhygienisk expertis ska ske tidigt i byggprocessen i samband med etablering av varje nytt boende.
- Alla vårdgivare ska enligt Miljöbalken ha ett egenkontrollprogram för att säkerställa att risken för vattenburen smitta, så som *Legionella*, är så låg som möjligt.

### **Lägenhet**

- Handdesinfektionsmedel, möjlighet till att tvätta händerna och hållare för skyddsutrustning som skyddshandskar och plastförkläden ska finnas där det behövs.

### **Entré och hall**

- Handdesinfektionsmedel ska finnas tillgängligt där personalen passerar in och ut i lägenheten.

### **Städ-, avfalls- och sköljrum**

- Desinfektionsrummet ska ha ingång från korridor och ha en lätt tillgänglig placering.
- Rummet ska vara tillräckligt stort så att trängsel inte stör arbetsgången.

### **Huvudentrén**

- Handdesinfektionsmedel ska finnas tillgängligt för besökare, personal och boende.

### **Tvättstuga**

- Separata ytor ska finnas för oren och ren tvätthantering. Eventuell förvaring i tvättstugan ska ske i stängt skåp.

### **Sterilförråd**

- Förrådshantering och transporter av sterila produkter ska ske så, att godset bevarar sin renhetsgrad ända fram till vårdtagaren.